Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вiашагlxета!

СЕРЛОДО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 15 ИЮЛЬ, 1980 шу. ● № 84 (6214). ● Мах 2 кеппиг.

ЯЛАТ ЧУЭЦАРА ХЬАЛХАЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ!

1980 шера ялат чуэцарен довзийтар [illegible] кулгалдаро йолчу республикански комиссо Дийцад, 1980 шера ю бола ялат чуэцнига мичто вай. Республикан дукхаха колхозаши совхозаши КПСС XXVI съезда даха ма доаггIара накъа хаа ийча, пуш шера пайда эц ипотекски ялат [illegible] совхоз хьакхи а оардаш а летт хьаташ.

Ялат чуэцача хьалхача республикански социалистически ялье динагIъарех лаьрдIай

РАЙОНАШ:

ялат чуэцара балхаш чакхдаьккхина

ШЕЛКОВСКОЙ,

чуэца дезача ялатах 83 процент хьакхан 69 процент ьардан хьина

ГУДЕРМЕССКИ,

чуэца дезача ялатах 80 процент хьакхан 57 процент ьардан хьина

ГРОЗНЕНСКИ,

ХЬАЛХАЛАТТАРАШ:

ЛИЗВИНСКИЙ Анатолий — Грозненски районе Ленина цIерагIча колхоза механизатор, цо хьакха Iодиллад 270 гектар ялат, сезона задани 150 гектар йолча;

АДМИСИЕВ Адам — «Горячеисточненский» совхоза комбайнер, цо ьардад 470 тонн ялат, сезона задани 300 тонн йолча;

ХУСЕЙНОВ Абузеит — «Молочный № 1» яхача совхоза комбайнер, цо ьардад 450 тонн ялат, сезона задани 350 тонн йолча;

АЗДАМИРОВ Джандар — «Гудермесский» совхоза комбайнер, цо хIора дийна оард 45—47 тонн ялат;

ТРИШИН Николай — П. Ахриева цIерагIча совхоза комбайнер, цо хьукхьам чуэца болабича денз 154 гектар ялат хьакхад, 285 тонн ьаккхай;

ТИМИРОВ Ризван — «Гвардейский» совхоза комбайнер, цо ьардад 550 тонн ялат, сезона задани 350 тонн йолча;

САИЕВ Муса — «Калаусский» совхоза комбайнер, цо ьардад 200 гектар ялат, задани 170 йолча, хIьэта дьаккха ялат 470 тонн до, сезона задани 300 тонн йолча;

КРУТЬ Виктор — Наурски района Ленина цIерагIча колхоза комбайнер, хьукхьам чуэца болабелча денз цо ьардад 221 гектар ялат, дьаккхад 482 тонн, сезона задани 350 тонн йолча;

ГОМАЕВ Меунет — «Красноармейский» совхоза комбайнер. Хьукхьам чуэца болабича дена цо хьакха Iодиллад 150 гектар ялат, ьардад 370 тонн, сезона задани 300 тонн йолча;

КУЗИН Иван — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза комбайнер. Цо ялат чуэца доладича денз 300 тонн ялат дьаккхад, сезона задани 250 тонн йолча;

ВЕЛИКОРОДНЫЙ Иван — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комбайнер. Цо ьардад 415 тонн ялат, сезона задани 350 тонн йолча.

НУТАЕВ Лечи — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комбайнер. Цо дьаккхад 480 тонн ялат, сезона задани 350 тонн йолча.

Цунца цхьана белгалдаьккхад ялат чуэцача техника болх эсала вIаштIехьбаьккхан тIаьхьхьам ледара лоаттабеш доле **Надтеречни, Наурски, Сунженски, Урус-Мартановски** районий боахамаш.

Надтеречни района 52 процент мара хьакхадац ялат, хIьэта ьардад деррига чуэца дезачох 37 процент ма бола ялат. Совхозийн «Сельхозтехника» районни объединенейн инженерно-технически служба болх эсала лелар бахьан долаш болх ца беш лоаттабьй 11 комбайни 8 жатки.

Сунженски района хьалха кхачаш доле ялат 56 процент хьакхад, хIьэта ьардар 42 процент мара дац. Цхьан жатка дийнахьа хьакхар 4 гектар, оардаш йолча комбайно чуэцар 7,1 гектар мара яц. Цхьайолча колхозашкан совхозашкан техника вIашагIтехац цунех ялат чуэцара комплексаш а еш, хIьэта боля беш йола звеньяш а кIезига я.

Урус-Мартановски района деррига чуэца дезача ялатах 49 процент хьакхад, ьардар 38 процент да. Цхьан дийнахьа 9 комбайни 11 жаткен болх ца беш сийца яьттай. Ялат чуэцача цхьан агрегата беш боле болх хIанз района кIезига ба.

ХIара ди тIехьагIа ялат чуэцаргаш из пачхьалкхана дохкаргаш синдер — республика юртарча къахьегамхой сийлен гIуллакх да.

Ялат чуэцача хьалхалаттаршца нийсле!

1980 шера хьукхьам чуэцнига толама чакхдаккхарда вай!

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьакий районашна, колхозашна, совхозашна, фермашна, хьайбаш лелийраша 1979—1980 шерашка Iаи заманахь хьайбай продукташ дукхагIа ехаран кийчъярех тIаьхьа лелачча социалистически яхьа итогаша.

Социалистически яхье котъьаиерг а лаьрхIо республикански газеташ тIе цIерагIдолча Сийлен Уггие тIе хьакхай

РАЙОНАШ:

Назрановски

хьайбай деррига тайпаш дукхагIа хула, цар продуктивность айалга, хьайбай продукташ дукхагIа йоаэнлга, уж кийчъяра ах шера план (кхьы тIе а енна задани а лоархIаш) дулхе — 118, шурийна — 112, тхана — 111, фуашта — 510 процент кхоачашъелга Iалашдаьд.

1979 шера хьалхарча ах шерацe нийсдина пачхьалкхан закупках дулх — 64, шура — 13, тха — 27 процент, фуаш — 3-зза дукхагIа кийчдаьд.

Района хьалхара меттиг лаьцхай. Цунна хьоьнаьй КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара хара тела ЦIе байрахь;

Гудермесски

хьайбай продукташ кийчъяра ах шера план (кхьы тIе а енна задани а лоархIаш) дулха — 102, шурийна — 105, тхана — 111, фуашта — 400 процент кхоачашъелга Iалашдаьд, доезаш жан дукхагIа а хулийташ.

1979 шера хьалхарча ах шерацe нийсдина пачхьалкхан закупкеx дулх — 9, шура — 2, тха — 25 процент, фуаш — 2-зза дукхагIа кийчдаьд.

Района хьожаьй шоллагIа меттиг.

Веденски

хьайбай деррига тайпаш дукхагIа хулга, цар продуктивность айалга, хьайбай продукташ дукхагIа йоаэнлга, уж кийчъяра ах шераш дукхагIа йоаэнлга, уж кийчъяра ах шера план (кхьы тIе а енна задани а лоархIаш) дулха — 101, шурийна — 122, тхана — 114, фуашта — 800 процент кхоачашъелга Iалашъдаьд.

1979 шера ах шерацe нийсдича пачхьалкхан закупках дулх — цхьа процент, шура — 23, фуаш — 2-зза дукхагIа кийчдаьд.

Района хьожаьй кхоалагIа меттиг.

БОАХАМАШ:

«Шелковский» племзавод;
«Кулармнский» совхоз;
«Гехинский» совхоз;
«Шалинский» совхоз;
«Старо-Юртовская» яха олхазарий фабрика.

ФЕРМАШИ, БРИГАДАШИ:

400 сомагара 1000 сомега кхоачаш премеш еннараш:

Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шурий ферма;

Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза № 1 йола шурий ферма;

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йола шурий ферма;

Грозненски района «Кулармнский» совхоза № 1 йола шурий ферма;

Грозненски района «Юбилейный» совхоза шурий ферма;

Назрановски района «Экажевский» совхоза шурий ферма;

Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза шурий ферма;

Шелковской района «Шелковский» племзавода № 2 йола жа ферма;

Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза хьайбай ферма;

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза жа Iуй бригада (бригадир Э. Камидов);

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза жа Iуй бригада (бригадир А. Отепов);

Ачхой-Мартановски района «Орехосский» совхоза шурий ферма;

Шалински района «Заря Кавказа» яхача совхоза шурий ферма;

Назрановски района «Мэш» яхача совхоза шурий ферма;

Ножай-Юртовски района Нурадинов Хампашн цIерагIча колхоза хьайбай ферма;

Шелковской района «Шелковский» племзавода жа Iуй бригада (вокхагIеола жа Iу Н. А. Эсмухамбетов);

Шелковской района Ленина цIерагIча колхоза жа Iуй бригада (вокхагIеола жа Iу С. Балаев);

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза жа Iуй бригада (вокхагIеола жа Iу Д. Магомедов);

Малгобекски района «Малгобекский» совхоза жа Iуй бригада (вокхагIеола жа Iу М. Базмадов);

Наурски района «Россия» яхача колхоза жа Iуй бригада (вокхагIеола жа Iу А. Исаев);

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза жа Iуй бригада (вокхагIеола жа Iу Н. Салимгиреев);

Шелковской района «Шелковской» племзавода жа Iуй бригада (вокхагIеола жа Iу К. Манапов);

Сунженски района Цlеча Эсхара цIерагIча колхоза чуоттаяь хьакхарчаш кхаба звено (звеньевой З. Аман);

«Старо-Юртовская» яхача олхазарий фабрика кIорнгаш лелаю бригада (бригадир У. Гихаев).

ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ:

шоей отраслой зонашка гIолла доккхагIа хьокхамаш дахьад. Царна еннай КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара верa тела вымпелаш:

Кадырова З. — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка;

Даурбекова З. — Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза доярка;

Гайсумова Я. — Шалински района «Московский» совхоза доярка;

Ахьядова У. — Веденски района Ленина цIерагIча колхоза доярка;

Султанов Б. — Веденски района Ленина цIерагIча колхоза скотник.

Арсанов А. — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза Iаьсий лелар;

Тарамбаева З. — Грозненски района «Старо-Юртовская» яхача олхазарий фабрика птичница;

Рачкунова В. — Сунженски района Цlеча Эсхара цIерагIча колхоза хьакхарч лелар;

Хамидов Э. — Наурски района Ленина цIерагIча колхоза вокхагIеола жа Iу.

Котаьинарг лаьрхIа хьайбай боахама 200 болхло — доярхеш, скотникаш, Iаьсий, хьакхарчаш, олхазараш лелайраш, жа Iуй, Цар толаме кхоачашъяьй социалистически яхьа условеш. Царна еннай КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома сийлен грамоташ, мехьа совгIаташ, туристически путевкаш, салоIача цIерa баха путевкаш. Социалистически яхье котаьиначa хьайбай боахама хьалха латтача 29 болхлочунга ергIа йоацаш йоккаргьа «Жигули» яха легковой автомобилаш.

Укх шера 190 гектара тIа мукх 525 гектара тIа хIара кхедаьд Шалински районе «Джалка» яхача совхоза Социалистически Къахьегама Турпал Саидов Бауде кулгалдеча бригадо. Дика хьийкъа уж ялата культураш тIетеIIа чуэцаш я хIана.

— Цхьайтта комбайн я ялат чудерзадеш. Уж лелораш йоккха балха опыт йола механизатораш ба. Масала, Беснакаев Адам. ВурийттадегIа шу да из ялат чуэцаш болх беш вола. Из болх дIаболабора массе хана тешаме кийчо ю цо. Цудухьа кхетхьа мара комбайн па йохаш дина болх беш а хул. хIьэта дукхагIа йолча хана йкхе хьалхара моттигаш а йоах. ХIанз а массарел дикагIа къахьегаш ва из, — йоах Саидов Бауде.

Бехьлув Бауди. Норма 11,5 йолаш хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 15—16 гектара тIара ялат чуэц Беснакаев Адама. Дика болх беш хилара совгIа комбайнера говзал кароерзае дохкха нойкъостал ду цо къонахаршта. Цо Iомаваьчарех ца! — Даутхаджиев Лечи хIанз яьне хьалхалаттача комбайнерашта юкъе ва.

Укх шера хIара гектара тIара 28 центнер ялат чуэц, социалистически декхар тIехьадар Бауде бригадо. Лайрхlар а тIехкхоачашдаьд цун коллективо. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 34 центнер чуэц хIана.

СУРТА ТIА: «Джалка» совхоза комбайнер А. Беснакаев (аьрдехьара латтар) комбайна тIа болх бе ша Iомаваьча Л. Даутхаджиевца.

Х. МУКАЕВА
сурт теххи.

ПЯТИЛЕТКА КХОАЧАШЪЯЬЙ

Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза дикагIвола комбайнер ва коммунист Нутаев Лечи Салимович. Дукха шераш ду шоий а лоалахарча а боахамашна цо ялат чуийду. ХIара шера лакха хьокхамаш доах цо ялат оардача. Укх шера а хьукхьам чуэцача хьалха латташ ва Нутаев.

Пхелагlча июле къахьегама йоккха котало лькхай цо — ялат чуэцара шийн пхе шера план кхоачашъяьй. шийн комбайнаца цо чуийцад пхи эзар тонн ялат.

1976 шера 10 пятилетке пхи эзар тонн ялат ардара Шелковской районе лаьрка хиннача яхьа хьалхалаттачарна юкъе вар Нутаев Лечи а. «Комбайна тIа 50 цIе седкъа» яха девиз йола хьалхалаттачар болам дукхавеша хьаллаьцар.

Хьинир долча комбайнеро ше денна лош хIанз диэза кхоачашдаьд.

Е. ФАРНИЕВА.

Шера 5000 метр

«Грознефть» объединене буров детта 17 бригада я хIанз укх сахьате Старогрозненски УБР чуйоатIача Г. А. Шулинина кулгалдаьча бригадо дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца, планови кIоаргал 5000 метр йола скважина йоаикхаш шера 5000 метр толоаман породашта буров тохен хIьэта скважина хьальяр а хьалхарча объектана бу тохкам а тIехьа цхьан шерен ах шерен деррига балхаш дахь дахен гIерташ. Цо йиш хулийтарга тIехкIоарга скважина хьальяра балхий цикл 25—30 процент кIезигъе, пхе шера плана тIа лаьрхIача тайпара. Патриотически яхьа юкъе яхача буров деттача бригадашца я буров тохара балхий Грозненски управленена чуйоатIа В. Ф. Мельников керте латта буровой бригада а. Чакхдаьнача шера 25 сентябре йоладар из Тийрка аьрдехьарча йиста тIа лакхерча меловй тIоанага кхача лаьрхIа № 147 йола скважина яккха. Скважина проектни кIоаргал 5450 метрга кхоачар. ПланагIа июнь бетта 230 метр буров тоха дезаш яр бригада. Цо буров техад 131 метр, хIьэта скважина забой 4155 метрга а кхаьчай.

— Буров тохара балхаш харцахьа даьнна а толха а хIама доацаш дика лел, — йоах В. Ф. Мельникова. — ХIанз оста чакхдоалаш латт майкопски тIоанах. Овха лаьрхIад. тIаьйца лакха лехараш кхоачашде а парте XXVI съезда къахьегама совгIат кийчде а — тIехкIоарга скважина йиллача хана якккха довла. 60 метр кхы а кIоаргделча доладурда тхо обсадни колонна шоллагIа секци Iочухийта.

Тхо цига хинача дийнахь вахте латтар коммунисте Орехов Эдуарда смена. Из ше опыт йола проходчик ва, дукхха шераш да цо из хала болх бу. Э. Орехов — хьинаре общественник. Шийн бригада партийни группана керте латт из хIанз. Укхаза а хьалхарча моттиге хила гIерт ийна. Цун смена каст-каста котъювл социалистически яхьe.

Тхо бригаде дIакхаьчачa хана инструмент Iочуйохийташ яр смена. Сакъердам а хулаш хьежа доrдоагIар сменa начальника, цун гIонча Китко Салтуханова, цар новкъосташа болх миштa бу. БартагIа бора болх, дег тIара тохар кулг хIарaне. Буров тохара балхий ерригача процесса дика гIулакх лоаттаду электромонтера Н. И. Пономаревеи слесара Зуцаев Лемаси. Уж опыт йолаш болхлой бе. Николай Ивановича 1973 шера йистеьккхай СПТУ-4, цу хана денз моттиг ца хувцаш къахьегаш ва из буровос. ХIьэта Зуцаев Лемас ше дIавовзийтав № 1 йола ворхI километр кIоарга скважина (Бурунная) хьальяьча ханне а.

Грозненски УБР коллектив чIоаггIа рагла хинна юкъеяхай КПСС XXVI съезда, СССР Конституци тIайцача дийнахьа денз 3 шу дизара, «Грознефть» объединена Ленина орден енна 50 шу дизара толамца накъадахара яьржача социалистически яхьа. Буров тохара пхе шера план 7 октябрь тIакхоачаш кхоачашъе а шу чакхдалалехьа планал совгIа 6000 метр буров тоха а лаьрхIад цо. ХIьэта 1981 шера хьалхарча квартала задани 26 марта кхоачашъергья, планал совгIа 150 метр бурув а тохаш. Уж декхараш дизза кхоачашде тIаийцад В. Ф. Мельникова бригадо.

Е. МАЛОВ.

КПСС XXVI СЪЕЗДА ДАХА МА ДОАГГIАРА НАКЪАГIОРГДА ВАЙ!

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома VI пленум

ХьалхагIа хоам баь хиннача тайпара, КПСС Нохч-ГIалгIай областной комитета VI пленум хилар 11 июле. «КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума итогех а Пленума решенеши КПСС XXVI съезда даха ма доаггIара накъадахарах лаьца нов. Л. И. Брежнева яьча доклада тIа йийца указанеши кхоачашъяра даькъера областной партийни организаце декхарех а» доклад йир КПСС обкома хьалхарча секретара **А. В. Власова.** Цо аьлар, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева доклад йийца а КПСС аргIанара XXVI съезд гулъяра хьакъехьара решени тIаийца а йола Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленум хилар 1980 шера 23 июне.

Ишттa дийцад «Дунен халкъашта юкъерча гIулакхехи Советски Союза арахьарча политикахи» дола дош а. Цунах лаьца доклад йир КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхьича мехкашцарча гIулакхий министра нов. А. А. Громыкос.

Дунен халкъашта юкъе хIанз латтача чоалханеча хьалашка бокъонца ленински сабар, чIоагIал, принципиальность лелаю КПСС Центральни Комитето, Советски пачхьалкхено машар лоаттабара, советски халкъа кхерамзле дунен халкъашта юкъера кхерамале бIарча Iалашъяра тIаберзабаь никъ хьаллацарцеи чакхбахарцеи.

ЧIоаггIа деташ гIоадьанна тIаийцар коммунисташа, дерригача советски халкъо аргIанара Советски Союза Коммунистически парте XXVI съезд 1981 шера 23 феврале хьаелларгхиларах бола кхаъ.

Укх деношка советски халкъа къаьстта кIоарга хозу Коммунистически парте дерригача гIулакхашцеи планашцеи, по майрра чакхдоахача лерхIарашца шоай юкъарчал доацаш даhъа хилар. Царех къьгга гу царна парти цIаккха а хувца ца лу марксизмана - ленинизмана тешаме хилар, цо ше кхо ца еш болхлой класса, дерригача къахьегача халкъа гIулакх деш хилар.

Политически къахьегамеи хьинар тIа-тIа айлуш яржаш латт мехка КПСС XXVI съезда еш йола кийчо. Советски халкъа дика традици а хиннa дIалаттад парте хIара аргIанарча съезда экономически социальни гIирс хьалбеча керда хIамаш кхаргIдуларца накъаухилга. Нохч-ГIалгIай АССР коммунисташа, берригача къахьегамхоша лего къоабалбаь тIаийцар съездал хьалхара социалистически яхь йоарйае. шоай дулхах-цIех йолча Коммунистически парте аргIанарча форума къахьегаме нерда толамаш дахарца. 1980 шера планаш ханал хьалха кхоачашъярца накъагIо аьнна Л. И. Брежнева баь тIахьехам.

Ерригача республике йоккхагIа хулаш а шерлуш а латт парте XXVI съезда сийна «Грознефть». «Оргтехника» яхача объединеней, «Новосельский» совхоза коллективай инициативагIа дIайолаяьн яхь.

XXV-гIа съезд хинначул тIехьагIа дIадаха шераш ерригача областной партийни организаце, Нохч-ГIалгIайчен берригача къахьегамхоша съезда решенеш, КПСС ЦК соцамаш практике кхоачашдара, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева указанеши рекомендацеши чакхъяхара хадданза. тIагIертта къахьийга шераш дар вай республикана.

Карарча пятилетках дIадахача шерашка дикка дIахьалхашка баьнаб республика халкъа боахам экономика дIахо дегIайоалаяра, социальни проблемаш къоастаяра, халкъа вахара боврам лакхбара накъагIа.

Республика экономика дегIайоалаеча дика итогаш вIаштIехьъяьннай партийни организацеша иттлагIча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяр дукха, производства эффективности балха дикали лакхъяр дукха къахьегача коллективай социалистически яхь шерра йоаржайра организаторски массово-политически болх хадданза тIаберзабь хилар бехьаи долаш. Цу хана тоъал чIоагIа уйла тIаахийтай социалистически декхараши встречни планаши кхоачашъяра эша хьалаш хьадара, хьалха латта опыт Iомаяраи юкъехувларах. Республике шерра дIаьржай хьалха латта починаш: «ХIара балха денна — дикала Знак!», «ТIехьабусараш боацаш бе болх», «Ханал хьалха хьалхадергда — ханал хьалха карадерзадергда», лаьттан чIоагIача тIоанех шера пхи эзар метр буров тохар дукха буров деттача бригадина лелаю яхь, пхе шера заданеш В. И. Ленин ваь 110 шу дузаш кхоачашъяра тIехьара болам, кхьдараш санна дола керда дIадоладаь дика творчески гIулакхаш.

Коллективаша хьинар ца кходеш къахьегаро «Грознефть», «Промавтоматика» яхача объединенешка йиш хилийтар пхе шера планаш ханал хьалха кхоачашъе. шоай пятилетцаш бIубенна кхоачашъеш йоахк «Грознефтеоргсинтез», «Оргтехника» яхача объединеней, шурий промышленноста, швейни производственни объединене, «Красный молот» яхача, ацетонеи, П. Ахриева цIерагIа йолча «Электроинструмент» яхача, «Пищемаш» яхача, кхьича заводий коллективаш.

Пятилетках дIадахача 4,5 шера кIезига хIамаш даьдац. Цхьабакъда, КПСС XXVI съезда даха ма доаггIара накъадаха кийчлуш, июньски Пленуме ше яьча доклада тIа Л. И. Брежнева белгал ма даккхара, «критически хьажанза дергдац, халахете а, доал дара практике меттел, партийни балха тIа а тернал ца деш дисарашна, долаш долча кхоачамбоацарашка». Воай кхоачамбоацарий бокъонца партийни принципиальностаца мах бе, вай тувладалареи гIалатийн бахьанаш хьагучадаха, уж дIадахара тIадерзадаь иовнъаш белгалде деза вай.

Промышленноста балха керттера кхоачамбоацар лархIа доагIа 1977-чеи 1979-чеи шерашка пхе шера плана контрольни заданеш юкъагIа яхар, цо хIанз укх сахьата торо лац планагIа производство лакхъе лаьрхIача темпашка кхача.

БIарчча хьанийцача республико пятилетка дихь шера дIаенниац 76 миллион сома мехьа продукци.

Эттара дукхагIа тIехьайнсай «Чеченингушвино», «Консервплодоовощ» яхача объединеней, моттигерча промышленноста, дулхакомбината, радиотехнически, «Трансмаш» яхача, даьтта доаккхача заводий, кхьйола коллективаш. Нагахьа санна керттерчох дувце, вай вIаштIехьдаьннадац производства эффективности балха дикали лакхъяргахьа лоадама дIахьалхашкахьа даха. КIезнга пайда эц продукци дукхагIа хьаяра долча кхоачамех, керттерча фондех. ХьалхагIа а мо мара биэза мукъ тIабиллац цементни, шекара, медицински инструментий, рудни йоацача гIишлой материалий, газ чакхйоахача заводашкарча, кога гIирса фабрикерча мощносташта. Цул совгIа, укх тIехьарча дихь шера хIара шера дукххача предприятеша лохбаьб хьалхагIа хиина производства боарам. Цу тайпара хьал материально-технически Iалашо во хиларахи кхьича «объективни» бахьанехи дIа ала гIерт цхьаболa боахамий кулгалхойи партийни комитетий секретараши. Цхьабакъда, ни массаза а хилац бакъдолчунца нийса доагIаш. Фу ца тоъаш я, масала, юххьанцара бийдал, шортта къахьегама ресурсаш а хилча, республикана кирпишк чIоаггIа сагота эшаш а хилча, мощностех 50—80 процент мара пайда эцаш йоаца Назрановски, Малгобекски, Старопромысловски кирпишкий заводаш?

Мощностех пайда дикагIа эцаран продукци дукхагIа арахецараи лоархIамегIара кхоачам ба производственни оборудоване балха сменность лакхъяр. Цхьабакъда, машинашъеча предприятей керттерча производстверча станочни парко сменноста коэффициент лоха йолаш болх бу шер-шера. Цу гIулакха къаьстта бехке я «Пищемаш», «Автоспецоборудование», «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-эксперименталь заводаш, кхьяраш.

Дукххача предприятешка геттара шортига кароерзаю проектни мощносташ. Вай боахамий кадраш кIезнга хьош йолаш йолча мощносташта биэза мукъ тIабиллара дешашкеи кердалраш сихагIа болх бе йолаллийтаргеи, цу деша яхийтанза ертйоаца уйла тIаяхийтац. бокъонца тахкац производственни коллективаша болх во бара бахьанаш.

Общественни производства эффективность дIахо лакхъелга айхха дувзадена да къахьегама оасарле лакхъяр.

(Дол. Дlахододар хургда 2-чеи — 3-чеи оагlон тlа).

КПСС XXVI СЪЕЗДА ДАХА МА ДОАГГІАРА НАКЪАГІОРГДА ВАЙ!

(ДІахьдолар. Долалуш 1-ча оагІо тІа).

на. Пятилетка шерашка цу балха тІа лоадама дІахьалхашка даьннадац вай. Тоъал дукха предприятеш цхьанна а шера лоархІаш цу хьохахьама заданех.

ТІехьабусараш боацаш бе болх» аха ростовчаший опыт юкъейоалаяра шоаш беча балха тІа партийни комитеташа, юкхьанцарча партийни организацеша. Яхийта йоаггІача тайпара уйла тІаяхнийтац къахьегама овсарле лакхъяра, доагІар дизза хьадекац боахамий кулгалхоший кара. Из бахьан долаш 18 предприяте кхоачашъеьац хьалхарча ах шера къахьегама овсарле лакхъяра план; цу даькъе «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене, цементни заводо, Грозненски ЖБК заводо, ялата продуктай объединене, кхычар. Уж гІулакхаш къаьстта во латт республика кхачан промышленноста министерстве, хІаьта цунна доагІача даькъа ма кхоачий къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачаш ца еча ерригача промышленни предприятеех 30 процент.

Геттара дика гуш да, НГІАССР кхачан промышленноста министра а цхьаболча кхыча министерствай ведомствай кулгалхоша а планированена лаьрхІа уйла тІа ца йохийтилга, шоашта кхерарча предприятешна гІулакхаш мишта латт хьажара тІаьхьожам эсала хоаттабелга.

Тахан юха а бакъданза дийнац вай транспорта балха тІа берригача халкъа боахама гІуллакхашта дикка влияни еш дола цІенхаштта кхоачамбоацараш хилар. Къилбаседа-Кавказски машиникаькъа Грозненски отделене мовхьаш тІадуиттарен дІа-хьа кхахьарен пятилетка дикъ шера план кхоачашъяьац. Кхоачам болаш эффективно пайда эцац вагонехи локомотивехи, царна ю ремонт во я.

Мовхьаш дІа-хьа кхахьара дикъ шера планах лоархІаьъяц Нохч-ГІалгІай транспортни управлени а, дикка тІехьайнсай из укх шера а. Эффективность кІезига йолаш болх бу ведомственни транспорто. Автотранспортни предприятешка мела я къахьегама дисциплина. геттара дукха да аньцъашна хула хатараш.

Съезда кийчо еча юкъагІа оарцагІдаханза дарrдац долаш дола кхоачамбоацараш дІадахара, пятилетка чакхйоалача шера плани социалистически декхараш кхоачашдара тІадерзадаь партийни, комсомольски, профсоюзни организацей, боахама органий низаш. Продукци хьаяра шера боарамаш 3 процентал кІезигагІа доацаш лакхделга Іалашдаран планал совгІа 20 миллион сома маьха продукци маьхала дикхаран. Къаьстта уйла тІаяхийта йоагІа къахьегама овсарле лакхъяра. БІарчча республике Іалашданза дарrдац пятилетка 4 шера тІехьадисар юхаметтаоттаделгеи пхе шера плана контрольни заданешка кхоачилгеи. Парте съезда керда къахьегама толамаш а даьха цанъадахар дукха 1981 шера дика віаштІехьбаькха дІаболабе беза промышленноста болх. Съезд хьаелла ди планал совгІа 2 миллион сома маьха продукци арахецарца белгалдаккхара торо йолаш я.

Республика доагора-энергетически база дІахо дегІайоалаяра болх ца а социйташ. шу чакхделлехьа пятилетка заданел совгІа 4 миллион тонн совгІа мехкдаьттен 785 миллион кубометр газ яккха, мела тІоаяашка деш долча геологотохкама балхашта дІахо интенсификаци елга Іалашде. хьагучаьхьа мехкдаьтта запасаш дикка дукхагІа хилийта а цу тайппара цхьайтталагІа пятилетка бІубенна дІайолаяра дика лард йолла а сааш ба мехкдаьттахой.

Парте XXVI съезд хьаелла ди хьатІакхоачаш бурув тедан тохкам баьи яккханза ярьлц кердача перспективни майдашкара шн скважина: Къилбаседа - БоргІанерен Къилбаседа - Эльдаровеpен, цуха кІалхарча юрски тІоанашка дикха а тахка а еза скважина цар эффективность лакха хилар баь а деш.

Мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьттахимически промышленносте партийни организацей, заводской коллективай низаш тІадерзаде деза пхе шера задани 15 ноябрь хьатІаотташ кхоачашъяра, хьатІайоагІача пятилетке производства объемаш дикка лакхъяр дукхьа предприятеш кийчъяра. КПСС съезд хьаелла ди хьатІаотташ реконструкци яьча Г-18 установке нарвезае еза прогрессивни технологеца кхоачам парафинаш хьакъоастияра керда технологически процесс.

Шу чакхдала йисача хана республика машиностроене кийчъяь яккханза ярьяц балха овсарле лакха йола керда техника. «Красный молот», «Промавтоматика» НПО, ГРМЗ, «Нефтехимзапчасть», электромеханически, кхыча заводий коллективаша Малхбузехьарча СибарегІен мехкдаьттахошта, газовикашта, геологашта канал хьалха дІаяхьийта еза техника.

Сезона мощносташ кийчъелга лакхача боараме чакхданкха, сом, баьцадараш, кхыйола юрта боахама продукци шнй ханнахьа дІачуйелгех тІехдина чакхйоахилгеп Іалашде, халкъа эша тонараш дукхагІа арахеца деза кхачай промышленноста предприятей болхлоша.

Яйгача промышленносте декхар сейх латт аьлча, из латт. къахьегамхой кога гІирсаца, тийга аьча, трикотажни, кхыча хІамашца биззагІа Іалашбарах. швейни производственни объединене почингІа КПСС XXVI съезд хьаеллача дийнахьа еш йола ерригаа продукци кхоьчча бийдалхи материалехи хьаярах. Уж хургда республика къахьегамхоша шоай хьалхарча Советски Союза Коммунистически парте съезда луш дола дика совгІаташ.

КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленуме критики йир капитальни гІирсаш хьалдеча метте лелача гІулакхашта. Вонкъоаца лархІа а йоагІаш ца критика вай гІишлонхой балха аьрг а лархІа мегаргьа вай. Республика халкъа боахам дегІабоалабара эшачуя дукха а дукхагІа тІехьадус капитальни вложенеех пайда эцилга. цу бахьанагІа къоаста ца еш юс ма хара дуккха лоархІаме проблемаш.

Дикъ шерен ялх беттен итогегІа пайда эцанза йисай 30,5 миллион сома капитальни вложенеш, планегІа лаьрхІа хинначул кІезигагІа даьд 52 миллион сома маьха гІишлои-монтажни балхаш. ПланегІа лийрхІарех 81 процент я болх бе йолаялийта кертера фондаш.

85 миллион сома маьха кийча объекташ йисай республика халкъа боахамга дІа ца кхоачаш. Из бахьан долаш дукхагІа Іов хьалдаь даланза дуса гІирсаш. «Йистедаланзадараш» къаьстта дукха да «Севкавнефтегазпереработка» яхача объединене, цементни заводе, йохкаш латтача магистральни мехкдаьтта проводий диреце «Чечингстройматериалы» яхача объединене.

XVI областной партийни конференце чІоаггІа критика йир гІишлонхошта социультбыта объекташта уйла тІайохийташ ца хилар, ДІадахад 2 шу гаргга—де доагІар дира кхоачам болаш йола ха, цхьабакъда, анализо хьахьокхачох, гІуланх тоадаларгахьа хинна хІама дац. Цул совгІа, 1979 шера чуІе цІеноша школаши хьалъярга капитальни вложенеш дІаяхийтара темпаш 1978 шераца кийсйча лохъеннай.

Цу тайпара этта хьал дукхача даькъе парте городскойи районнии комитетий оагІонгахьара социальтбыта объекташ хьалъяра кхоачам болаш уйла тІайохийташ ца хиларца кхетаде деваш да.

Вож бахьан сеннах латт аьлча, из латт, капитальни гІирсаш хьалдара планаш уттаеча хана айпе йола, капитальни вложенеш, материальни къахьегамен ресурсаш дукхача объекташка дІа а йийкъа лоаттеш йола практика хІане а лелееш хилар. Из дукъала да КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) июньски (1980 ш.) Пленумий решенешта.

ТІахьожам лоаттабеча планови финансовни, партийни, советски органий оагІонгахьара тІахьожамий духьален ца хиларах цхьаболча кулгалхоша кІалла бокъо йоацарца леладу капвложенешта планировани еча, чертгарча, республика вихара хиланза ергйоацача объекташтен гІишлоштен тІаерзаш средстваш.

ГІирсеш хьалделга тІехьадусача цІенхаштгарча баьхьнех цаІ да цу даькъа рационально организационни структура республике чакхьякхаза хилар, специализаци ше кхоачеe еззача дІа ца кхоачаяр.

Аьлча кхоачам ба, тайп-тайпарча 40 ведомства доалахьа а йолаш 127 подрядни гІишлой - монтажни ремонтни организацеш Нохч-ГІалгІайчен территоре тІа хилар. Ишттал дукхача гІишлошъеча подразделенешта оперативни кулгалде хІана тоъал хала да. Цхьабакъда, республике хІана а лелаеш я харцакъа лаьрхІа йолаш йола гІишлошъю организацеш скъарен керда кагий ярш хьалрен практика.

Анализо хьахьокх, кагий организацеш хьаяр бахьан долаш гІишлой-монтажни балхий тоъал йоакха объем кусторнш хьалашка, лоха техническ боараме, хьалха латта технологи юкъе ца йоалаеш хилар а хІакарча хано дІалехарашка ма яххара ца хилар а.

Цунна дІатІатоха доагІа, вайна структура йолаш хилча дІалецаш йола материально-технически ресурсаш, кагийча объекташа дІа-юха йийкъе кагдараш а деш. лечкъаеш дІакхухьаш дукха моттигаш хилар. Массаза а яхар мо, уж организацеш каст-каста сагота хьуга хьу, металл, віашагІа хетта аьшка бетон, кирпича, цемент, транспорт, механизмаш ца тоъаш. Цу тайпара организацеш кара йолча ведомствай кулгалхоша царна тІера тІахьожам дІабаьккхаб, дукхаза а моттигаш нийсу йоагІаш йола уйла тІа ца йохийташ. ГІулакхаш ишта латтача хьалаца машар а баь ягІа парте районий, городской комитеташ.

Капитальни гІирсаш хьалдеча болх во лелара боахамий анализ еш, кхы а эланза дарrдац гІишлой материалий промышленносте предприятей болх боарамегІа ца лело даькъа болх юкъагІбоахаш хиларах а. Сатоха мегаргдоацаш тоадаьд кирпичний заводаш технически кхы тІа а кийчъелга. руди йоацача гІишлой материалий, бийдала предприятешта реконструкци елгеи уж шерьелгеи, юхасацийтад селикатни блокий завод хьалъелга.

Республика Министрий Совето мела къоастаду гІирсаш хьалдара перспектива овланта дешаш, лергІа тІахьожам лоаттабац хьалхагІа чакхдаха кийчдаь хинна гІулакхаш кхоачашдера лелама.

Республика гІирсаш хьалдеча пайда ьо эц къахьегам віаштІехьбаккхарен шуьах мах теларен бригадий форма санна болча производство сихъергйолча кхоачамах. «Грозтрубопроводстрой», «Чечингсельстрой» трестащка хозрасчета тІа яьхай 20 процентал кІезигагІа йола бригадаш. Цхьаь цаІ хозрасчетни бригада яц «Грознефтехимремстрой» тресте.

Карарча пятилетка чакхйоалача шера доккхий декхараш латт республика гІишлонхошта хьалхашка. Шу чакхдаладехье пайда эца безаш я 254 миллион сома капвложенеш, 121 миллион сома йоьха подрядни балхаш ве деза.

ГІишлонхой дукххача коллективаша, «Пятилетка чакхйоалача шерах хьинарча къахьегама шу де» аьнна парте баьча тІахьехама жоп а луш, хьаллаьцар «Хенал хьалха хьалдергда — хенал хьалха нарадерзадергда» яхаш дераз а йолаш болх бера тІехьара Дона къахьегамхой почин. Из деная а йолаш лелаю яхь кердача низаца дегІайоалаеза я вай парте XXVI съезда еш йола кийчо. Шоай торонаш лархІа а лаьрхІа, съезда сийна В. И. Ленина цІерагІа заводера коачи парафинаш ю доархІамегІара установка, Грозненски ремонтно-механически заводера мехий блок, Ассиновски хиий лела система, Ачхой-Мартанера технически училища комплекс, гор. Грознера геттара чІоагІа механизировании маькха завод эксплуатаце дІадла лаьрхІад гІишлонхоша.

Парте областной комитето къоабалъеш хьаллоац чуІе цІеноши социультбыта объекташи хьалъяра хьахийцача капитальни вложенеех Сийлахь-боккхача Октябра 63 шу дузаш пайда ийца баккха а чуІе цІеноши, школаши, дешадаха ха йоацача берий учрежденеш хьалъяь лхара паччахьалкхен планаш тешаме кхоачашъе а аьнна гІишлошъеча организацеша дІаболаяь инициатива. Из этта гІулакх дац, хІаьта а кхоачашдургдолаш да.

Партийни, комсомольски, профсоюзни организацей, боахама кулгалхой декхар — коллективай низаш капитальни гІирсаш хьалдера эффективность лакхъяра, иттагІа пятилетка чакхйоалача шера планаши социалистически декхараши тешаме кхоачашдаре, парте XXVI съезда даха ма доаггІара накъадахара тІадерзадар.

КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленуме парте теркам юха а юрта боахам дегІабоалабара дешашта тІаберзабир. Белггаларча даьхе совхарча хоаттама хьалаша юрта боахама производство оттадаьча гІуланхаша эай масса негаре а дІадех баьча балха мах бара даьхе дукхагІа критически вихь лоацилга.

Хьалхарча юхьига, юрта боахама продукци дукхагІа яккхара темпашта, пхе шера планаш кхоачашъяра гІулакха республике сагота деза хІама дац. ДІадахача дикъ шера хІара шера юкъера лоархІаш даьхка ялат укхал хьалхагІа яхача пятилеткечул 16 процент дукхагІа хилар, шекара свеклаш — 21, баьцадараш — 27, сом — 16, шуре — 10, фуаш — 21, тха — 9 процент дукхагІа. Паччахьалкхенга юрта боахама продукци йохкара планЕтІа дикъ шера план республика ерригача позицешта кхоачашъяьй генарашхарен комсашхарен дІаккхача, 1980 шера дика торони віаштІехьъяьлаі.

Цунца цхьана, хьалхарча ах шера, къаьстта а хьайбай продукци йоаккхаши кийчъеши, баьча балха чІогаша хьахьокх, районий, юрта боахама ведомствайн боахамийн дуккхача кулгалхоша гІулакх бехктокхам ца хеташ леладеш, доахана хала Іа доаккхача хьалашка хІаман балла боацаши мелен шоаш хилар. шурен дулхи доккхара планаш кхоачаш ца яр, цу тайппара республико 1980 шерен бІарччача пятилеткан задане цу лоархІамегІарча хьокхамашта кхоачаш ца еш йисара кхерам тІа а боссабеш.

Ах шера алач дулха 78 процент, шурийне 98 процент мара кхоачашъяьяц. Малав вайна ювкъаре ер? Эттара хьалха, юрта боахама министерствай (нов. Кириллов) «Чеченингушмясо» объединене (нов. Хамагназов) колхозаши совхозаши. Дукхьа цу ведомствай боахамаша паччахьалкхенга дІакхачийтадац 2750 тонн дулхи 4000 тонн гаргга шурен, хІаьта республика планаца кийсдича ма кхул хьалхардар 20 процентн шоллагІьар 9 процентн.

Хьайбай продукци яккхара планаш даим чІоаггІа юкъагІбоах совхозаша: «Молочный № 1» (директор нов. Плиев), «Гойтинский» (нов. Дошукаев), «Джалка» (нов. Алихаджиев), «Малгобекский» (нов. Музаев), «Советский» (нов. Цечоев), «Братский» (нов. Бакриев), «Верхненаурский» (нов. Таймасханов), «Надтеречный» (нов. Шандулаев), «Атагинский» (нов. Калимкин), хІаьта ишттa колхозаша а: XIX партсъезда цІерагІча (нов. Коротицкий), Кирова цІерагІча (нов. Ряич), «Путь к коммунизму» (нов. Заборов), дуккхача кхычар.

Цхьа бахьан доацаш ялаш вай тІехьюосача ведомствайн боахамийн цІераш. хьалхарча ах шера планаш кхоачаш ца еш йисара кертерча даькъе бехке болча цар кулгалхой тайпан цІераш. ГІулакх мишта лаьча, парте областной комитето цхьа санна дукхаза а цар уйло тІеерзаьй балха тІа теркал ца деш дисa цІенхаштта дІяман хиларe, доахана Іадахкийтара гІулакх віала ца йиш йолаш во хиларe. Цхьабакъда, кхоачамбоацарш дІадахара хьаьда гІулакх чакхдаха делча метте, шоай боацa инициатива хальдина тайп-тайпарча халонаштен доакъар ца тоъарен дІатІа а ехаш, цар, ма дарра аьлча, хьайбай боахам бохабарга дІакхоачадаьд гІулакх, дулх, шура, кхыйола продукци дІахо дукхагІа яхара йола безе букъьяккхай.

Надтеречни, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Шалински ираш санна йолча районашка соахка хинаралша кийсдича кІезигдаьлийтад доахан, кІезигагІа хьалхинад Іаьсай. Кхы а вогІа да хьа хьаккхарч лелаечен ма лелаечен. Малгобекски, Надтеречни, Сунженски районашна 10 эзар кІезигьеннай хьаккхарч, ма — 13 эзар. Цунна дІатІатоха доагІа, доахан кертерча даькъе боахамашка дулха лаьрхІа доадаьи дикка дохьха дакъа дайнеп хилар.

Вайна ма гарра, дукхача районашка доахана Іадоаккхача хинна хІамаш сэтедеш дац, хІаьта цу гІулакхо чІоаггІа кхерам тІа а тосс. Шу чакхдала йисача хана паччахьалкхенга доханза дарrдац 25500 тонн дулх хьалхарча ах шера дІадецар 11,5 эзар тонн мора доалаш. Цул совгІа, пятилетка дикъ шера декхар а хинна вайна тІадисад 500 тонн гаргга дулх. Цунах кхетаде хала дац, республика хьайбаш лелаяешта хьалхашна латта декхар чоакха ме хилар.

МалагІа кхоачамоі да вай, шу, бІарча пятилетка толаме кхоачашъяра дІахо йодача хана толаме болх бар дукхьа беза хьаяран?

ХІанз керттердар да доахан, хьаккхарч, ма, кеа тІара овлхазараш чуоттадаь цхьатарра, сихдаь кхоабилга, царна дукхагІа дулх тІадеттадийтилга віаштІехьдаккхар. Цу гІулакха мет ма торонаш йолаш я, кхоачам хилал ялат, моша доалъар да. ЛоархІаме да цхьаккха ди дехьа ца доадар, тар ма цу дукхагІа хьайбаш кхаба чуоттадар, чуоттадаь хьайбаш кхоабача хІара денна тІахьожам лоаттабар, хІара 10 ди массаза доал хьайбай контрольни группаш увзар, денней бийсанней юкъера лаьрхІача хьайбашта тІаяхетача дулхага хьежна хьайбаш лелаядерий къахьегамах мах тела оттабар. Гучох, шоллагІча ах шера колхозашен совхозашен чуоттадаь кхоабача доахана дукхалах, валови а денней бийсаннеи юкъера лаьрхІача а тІадетталуча дулхах лаьца хІара итт де массаза доал оперативни отчеташ телга юкъедоаладе доагІа. Дикка тоаде деза дажа дахийтача доахан кхоабилга віаштІехьдаккхара гІулакх.

Доахан дажа дахийтача моттиганка укх гаргарча лелошка баха шоаш хила а. хьайбаш лелаядерий бытовой хьалашка хьажа а. гІулакхаш бокъонца уйла тІайохийташ тахна а. Дулх дукхагІа тІадеттадалийтара хиланза дарrдоаца хьалаш віаштІехьдаха а деза совхозий директораша, колхозий председателаша, юрта боахама ведомствай кулгалхоша.

Дулх даккхара хІанз эттача хьалашка цІенхаштта уйла тІаяхийта йоагІа хьакхарч лелаеча фермашта. ХІанз дерригача боахамашка долаш да ерригa хьаккхарч сихха тоалургйолаш кхабилга віаштІехьдаккхара эша хьалаш. ШоллагІча ах шера хьекхий дулх даккхарен фуна хьалкхеярен задане кхоачашъелга Іалашдергдолча боараме вана хьаккхарчий торонех бизза пайда эцанза барrбац.

Ишта кхы тІа а гІулакхаш чакхдаха доагІа кхоа тІара салхазараш кхедараш кхабарен. Цу гІулакха долча кхоачаеш хІана укх сахьате пайда бина эца. Дукха птичникаш а хІаьта ишта ахкана мукъаьлна хьайбай помещенеш а яьсса латт. Цу цхьан хана моттигаш я «Птицепром» тресто боахамашка кІорпгашта тела заявкаш кхоачаш ца еш. Уж гІулакхаш сихха тоаде деза.

Кхы кІезигагІча бехктокхаме доана декхараш кхоачаме деза шура яккхара даькъе. ХьалхагІа дийццача тайпара, 5 районо кхоачашъяьяц паччахьалкхенга шура йохкара план. Уж я Сунженски (747 тонн), Грозненски район (642 тонн), Наурски (303 тонн), Малгобекски (297 тонн), Надтеречни район (125 тонн). Цу цхьан хана 16 колхозой 37 совхозой юкъагІьаьккхай шура кийчъяра [illegible].

Планаш юкъагІьаьхача районашка, колхозашка, совхозашка шоллагІча ах шера хьалхарча деннош е а деза доала хІама де дезаш дар аьнна ма лелалой гучальнича торонех хьайбай продуктивность лакхъяр дукхьа пайда эцара. Цхьабакъда, хІанз укх сахьате цу тайпара хІама дана да. Кхыча тайпа да хиннар. цу районашка. Грозненскичунтара дІаккхача, хІара кхоабача Іатта лоархІаш йоаккха шура кІезигъеннай. Сунженски, Надтеречни, Урус-Мартановски, Шалински районий дукххача боахамашка лергІа віаштІехьдаьккхадац хьайбаш кхоабилга, доакъар хан-хана кхьа тІаккхаьац. Цхьайола фермаш во Іалашъяь я хицен транспортацеш. Тамаш а яц, соахкарчул кІезигагІа цар шура йоахаш хилар.

Кхы мело ца а еш хьагучадаха деза шура яккхара даькъера кхоачамбоацараш, хІара денна тІахьожам лоаттабе беза хьайбаш лелаеча фермай балха.

Пленумо тІехьаьюсача районий кулгалхошкара, совхозий директорашкара, колхозий председателашкара хьадеха деза шоашта тІадиса декхар цар июле, августе дІатоххилга а хьс бетта план тешаме кхоачашъергйола гІулакх Іалашдеяга а. Июлерчеи августерчеи аьттув болаш долча хьалех пайда а эцаш, вай декхарийла дар цу бетташка эттара дукхагІа шура яккха, республика бІарчча хьанйнача соалха цу ханна ехачул 800 — 900 тонн дукхагІа шура йохка а.

ХІанз эттача хьалашка дикагІа пайда эца боагІа балхача нахагара сов шура ийар санна болча кхоачамах. Цу гІулакха оша торонаш йолаш я. ЛаьрххІача боараме шура кхарен кийчъярен планаш тешаме кхоачашъяра доала хІама де деза.

ХІанз'а партийни, боахама органий теркама юкъметтиге латт лаьттанцара йоалла продукташ, эттара хьалхарча аргІанна ялат дукхагІа дахара проблема. Вайна хии бе боагІа укх шера цу даькъе дукхача районашка чІоаггІа болх баь хилара.

ХІанз хьатІаоттай эттара бехктокхамегІа йола ха, хьалкхебаьча хьувкъаьма кхел къаьсташ йола ха. ХІанз къаьстта чІоагІа сиделнад ялата культураш чуэцилга, доакъар кийчдела. хьалохьадеш латт баьцадаараш, сом.

Ялаташ чуэцача къахьегам дика віаштІехьбаьккхаб чахкнарча дийнахьа ма бола ялаташ аьрда баьиизчен из болх эттара лоацагІча хана чакхбаьккхачен Шелковской района кхаш леладераша. Юртарча къахьегамхоша толам боаккхилга Іалашдаьд районии партийни организаце бонкха организаторскии политически болх барах. механизаторашен кхыча болхлошен хьнар ца кходеш къахьегарах.

Хийца чуэцаш латт ялаташ Грозненски, Наурски, Гудермесски, цхьайолча кхыча районий боахамашка.

Цунна цхьана, віалла ла мегарг а доацаш ялаташ ца хьокхаш тІехьдаьхад Назрановски, Малгобекски, Урус-Мартановски, Надтеречни районий колхозашен совхозашен. Укхаза цхьа дакъа кІа Іоднжад, йоархІаш тІа а лыйна уьл. Цу дерригача хІамаша ялаташ чуэцача кхы тІа а халонаш хьалхашка оттаю, хІаьта чуэца тоабнча бов тарлу хьалхехебаь хьувкъам. Вокх кхашка. специалисташа даьча лоархІамегІа, биологически хьувкъам гектара тІара 25 центнер хургболаш ба. Ялаташ шоай ханнахьа чуэцаро йиш хулийт республике цІаккха а ца хинна ялатий культурай хьувкъам соахкарчул 130 эзар тонн дукхагІа чуба.

Боахамий партийни организацей, кулгалхой декхар да шоай мел йолча торонех пайда а эцаш, лоацача ханашкен ца дойташ ялаташ чуийца дахар. Цу хана дагадохийта доагІа ялаташ кхедерий керттера васнет — паччахьалкхена ялат дІадалар.

Деррига чуданнаш йола ялат тоъал алсамданнехьа доагІа чуэцаргйоача хьажкІашен дутон.

Цу культурий хьалага а хила тарлуча хьувкъамга а дилладча 100—110 эзар тоннал кІезигагІа йоацаш ялатийна хьажкІаш дутен дакха торо я. Из а тІехьа лаьрхІача, цІаккха а чу ца бена ялата хьувкъам чуба йиш йолаш я республика: 520—530 эзар тонн.

Къаьстта уйла тІаяхийта безам бар са доакъар кийчдара КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленуме де къамьл деш, КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева аьннад: «Хьайбай боахамгара вайна дезаш мел дар, — дукхагІа дулх, шура, кхыйола продуктеш, — из долла хІама, бухсоцца кхаьчача, кхоачам болаш, цу тІа а тайп-тайпарен тІехдамен, доакъараш хиларах тийша да».

Укх шера тоъал дукха болх баьб хьайбай боахама доакъарий база хьаяра. Масса метте цхьатарра баьцаш хьокха ха хьатІаоттарца. вешта аьлча укх шера 1 июне денз республике дІа а кхайкадаь чакхдаьккхар доакъар кийчдара месячник. Районашка хаддаза чакхдоах субботникаши воскресникаши, юртаиярча къахьегамхоша цхьана республикерча промышленни кхачен предприятей болхлошен гІулакхерча накхен хьнаре дакъа а лоацаш.

Цхьабакъда, цу дерригача хІамаша тешал дац йолаш йолча торонех кхоачамехи бизза пайда эцаш хилара. Дукха культураш, къаьстта а люцерна, чу ца эцаш гоаю, цудухьа, юкхера а, хьонхаш йола баьцаш кІезигъеллу. хІаьта долче, дерригача доакъарах цхьадар чу ца дахьаш дус.

Цхьайолча — Ачхой-Мартановски, Советски, Веденски, Ножай-Юртовски — районий боахамашка пайда Іалаьмате во эц эрий тІаьхьнача довех. Доакъарийна ча тулдара болх мела лел, къаьстта а «Чеченингушвино», «Скотопром» яхача объединеней боахамашка. Кийчдеш дола доакъараш хІанз а эсала да.

Карарча шера Іалаьмате чІоагІа аьттув болаш дола хьалаш віаштІехьдаргдолаш да массе тайпара доакъараш укх Іанна меттел. цхьан шерал ах шерал тоъал уж Іалашдара а. Из данза дарr ца хилар хьахьокх кхы а хьатІайоагІача цхьайтталагІча пятилетке шура, дулх даккхара боарамаш уж алсамйоахилгеи тоъал лакха хилийта лерхІаш хиларо. Цхьабакъда, хьайбай болаш сихха дегІабоалабелга юхадетт доакъараш віалла белок ца тоъаш хиларо. Юкъера лаьрхІача доакъара единицана 70—78 грамм протеин мара кхачаш.

Республике доакъар кийчдара гІулакхий аьча анализо хьахьокх, дІадуьча лаьттай структура лаьрххІа тоайича, лаьттаех эффективнегІа пайда ийцача доакъарий проблема лоацача хана къоастае йиш хилар. Цу гІулакха метте юкъедоаладанза дарrдац юкъ-юкъе рапси рожах адаь рапси дІадувлга. Гурахье дув рапс дегІа пайда хІамаш шортта шийх йоахкаш хиларца белгалдоалаш да. Цунах дукха йоалл протеин, углеводаш, кунах силос дика хул. Вай боахамий опыто хьахьонх, апрель юкъекхаьчаче хана а тІехьа цу культуро хІара гектара тІара 150—200 центнер мош доакъар луш хилар. Иштта гІойле я віашагІъэдаь кІан викен дукхагІа дІадер а. Рапс а санна, белок дукха йоаллаш культура я вика. Іан шелал ларга дІллача гурахьа дуьча рожал эсалагІа дац из. Мошача викн цхьан центнерах 18 доакъара единицен 3,4 килограмм дегІах латташ йола протенин йоалла.

Уж культураш доакъарийне чІоаггІа дика хилар теркал а деш, укх гурахье а, боахамий торонашка хьежжа, кІезигагІа маькха йола, хайра хьувкъаш йоаца цхьан шера баьцаш кІезиг а еш, дукхагІа дІаде доагІар рапси віашагІъэдаь викец кІал. Цо йиш хулийтаргья доакъарий объеми структурен дикка тоде, царех йоалла белок чІоаггІа алсамъянкха а цу ларда тІа хьайбай боахам толаме дегІаккхувла а.

Баьцадаараш, шекара свеклаш, комсаш, кух тоххадеш йола кхы тайпа культураш хьалкхеяра бехктокхаме декхараш латт республикерча лаьттан леладерашта хьалхашка. Укх шера аьттув болаш кийсденнача хаоттама хьалех пайда а эцаш, республикерча колхозийи совхозий віаштІехьдаьннад лакха хьувкъам кхебара дика ларда йолла. Къаьст-къаьстача боахамашка кІезига хьувкъам хуш йола культураш дІаюв лаьтташ кІезигдара чотах дІадув лаьтташ дукхагІа хилийтад, шоэлагІа дІайийнай культураш. Хьагучох, уж культураш дика хьувкъаргйолаш я. Вай декхар — уж ца йойтар. Ялаташ чуэца доладалдаца йисача хана Іаддаанза тІахьожам лоаттабанза барrбац кхаш малагІча хьал тІа да зера. хІара гектара тІара хьувкъам эттара дукхагІа лаккхбелга Іалашдеш йола агротехнически мероприятей комплекс чакхъякха еза.

Цунца цхьана, бийдал чакхйоаха цехаши заводаши шоай ханнахьа а дика а сезона кийчъяра тІадерзадаь гІулакхаш чакхдаха доагІа.

Къаьстта уйла тІаяхийта еза шекарен консервни заводашта, дІанхача шерашка санна производственни программа царга юкъагІа ца яхийтар дукхьа.

Партийни комитеташа, юрта боахама министерствайи ведомствайи кулгалхоша данза дарr мел доацар де деза КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленуми решенешта жоп а луш паччахьалкхенга 200 эзар тоннал кІезигагІа йоацаш шекара свеклаш, баьцадаараш — 145, комсаш — 100 эзар совгІа, сом — 61, коартолаш — 6,5 эзар тонн йохкилга Іалашдара. ТІаьйца дейхараш кхоачашдаро Іалашду укх шера юрта боахама продуктаи кийчъяра план хенал хьалха чакхйоаккхилга, пхе шера планал совгІа кхы тІа а 45 эзар тонн ялат, 60 эзар тонн шекара свеклаши ужмал баьцадаараш, 40 эзар тонн сом, 16 эзар тонн шура, 20 миллион гаргга фуаш, 1300 тонн тха, тоъал дукха коартолаш, тхьамка, кхыйола культураш йохкилга. Цул совгІа, хиланза барrбоаца кхоачам віашагІтохаргба 1981 шера хьалхарча квартале хьайбай продукташ кийчъяра план хенал хьалха кхоачашъяра. Из республика юрта боахама болхлоша КПСС XXVI съезда луш дола дика совгІат хургда.

КПСС XXVI съезд гуллъергхиларах хиннача ховио дегаш гІоздаьхача дерригача халкъа хьинар шерлуш айлуш латт. Укх деношка, масса метте митингашк собранеш хул, цига советски нах хьанхайкаду КПСС Централыш Комитето чакхйоахача хьекъалеча ленински политика шоаш дегІара раьза хилар, хьахьокх партига халкъа шеко йоацаш цхьоагІо йолаш хилар, декхар тІаьц карарча шера заданеш толаме кхоачашъяра шоай низаш дебаде.

Ховш ма дарра, съезда хьалхагІа лохера дена лакхе кхачалца ерригача звеньюшка отчетно - хоржамий собранеши конференцеши хул. Из хІара партийни организаце вахарен гІуланхашкен ше къаьстта ха я. Цу хана гІулакхашта лардаш йохк, юха отчеташ хиллалца йолча дІахорча хана бергболча балха программаш уттаю. Цудухьа парте городскойи районии комитетий, объединенейи управленейи партийни комитетий, ерригача юкхьанцарча партийни организацей оагІонгахьара уйла тІаяхийта еза отчетно - хоржамий собранешта конференцешта еча кийчонна. КПСС ЦК Пленума решенешка хьежжа партийни группашка еш йола отчеташи хоржамаши укх шера 1 август хьатІакхачалехьа даьдаханза дарrдац. цеховой парторганизацешка 1 сентябрь, юкхьанцарча партийни организацешка — 1 октябрь хьатІакхачалехьа; городской, районни конференцеш октябре — ноябре XVII областной партийни конференци декабре е еза.

ЧІоаггІа лоархІаме да отчетно - хоржамий кампани хьаьдда, дика віаштІехьъякха, чулоацам дика болаш чакхйаккхар. Отчетни докладаш юцаро, баьча балха мах баро, кхоачамбоацарашта принципиальни корта болаш критика яро, дІахо йодача хана чакхъяха мероприятеш кийчъяро, кулгалду партийни органаш харжаро — цу дерригача хІамаша воздействи е еза керда хержача партийни органех бІарччача партийни коллективаи балха стилаи методаштен. Долла хІама де деза хІара парторганизаце корта болаш дола, творчески маьъкаш лехаргдола хьал хилийтара.

Партийни, советски, боахама органий, берригача кулгалхой декхар да парте съезда кийчо еча юкъагІа долаш дола кхоачамбоацараш цІендаь дІадахар. шоай балха стили методаши парте принципиальни указанешка хьежжа эргайоахаш тоакр. заданеш тІаийца йола решенеши кхоачашъяра лоаттабу тІахьожам чІоагІбар доал доацаш, оттаь планаши нормаши телхаеш йола моттигаш хоелча сихха ловрrйоацаши уж теркалъяр.

ХІара болхлочун, къаьстта а кулгалхочун, цунна тІадиллача гІулакха хьалхара бехктокхам айбанза нийсагІа йола кадрови политика чакхъяханза ярrай майрра лакхерча гІуланхаш тІа хьежабе беза хьинар, инициатива йолаш, творчески уйлаш йолаш бола нах, баллах ца лоархІабераш хувца беза.

Отчетно - хоржамий кампания пятилетка планаш кхоачаши тІехкхоачаши яр дукха лелаю социалистически яха кхы а чІоагІагІа йоаржаярца юкъадоаза ярrьац. КПСС XXVI съезда даха ма доаггІара накъадахар — из да пятилетка чакхйоалача шера заданеш ерригача предприятешка оттадаьча дерригача хьокхамашта тешаме кхоачашъелга Іалашдар.

Пятилетка толаме чакхбаккхара къаьстта лоархІаме ба предприятешка хІара беттеи кварталеи ритмично беш бола болх. Цу результатий мах бе беза шера плани КПСС XXVI съезда даха ма доаггІара накъадахара тІаийца хьадда декхараши кхоачашделга а тІехьа чулоацаш.

КПСС обкомо бюро, НГІАССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо решени тІаийцай КПСС XXVI-ча съезда сийна республикански социалистически яхь віашагІйоалаяра хьакъехьа, яхьй условеш кийчъяьй.

Партийни организацешта, организаторскии массово - политически болх «Пятилеткана — хьанара финиш!», «КПСС XXVI съезда — даха ма доаггІара накъагІоргда!» яхаш лозунгаш а долаш съезда хьалхара социалистически яхь шерра йоаржаяра шоаш тІаберзабеш, шоай декхар бІаргага деза, эттара хьалха, социалистически декхараш кхоачашдара эша хьалаш массе метте віаштІехьдахарах, хьалха латта опыт тІаггІертта Іомаярахи юкъейоалаярахи. Цу хана боарам боацаш лакхлу социалистически яхьера хІара коммунисто шийтара гойта хьоихам, цун авангардни лоархІам. Хьинар долаш, корта болаш, хьашт долаш, хьалхашка латта декхар тІаьийрзза кхоачашде гІерташ хилар — уж да съезда хьалхарча яхье бокъонца берригача коммунистех доахаш хила дезаш дола гІулакхаш. Парте XXVI съезда кийчо еча юкъагІа идеологически балха декхарех дувцаш, парте ерригача городской, районни комитетий, юкхьанцарча партийни организацей уйла тІаерзае йоагІа ЦК Пленума сопам, ЦК Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева аьча доклада тІара положенеши выводаши хІара болхлочунга дІакхачийтанза ярr ца хилара. Цу лоархІамегІарча балхах дІатоханза ярьяц политически агитаце ерриа средстваш — ненайоазув, радио, телевидени, ерригa вай партийни идеологически актив. Республике аргІанара единни политдн чакхдаккха доагІа. ЦК Пленума документаш дІадовзийтара из хета а деш.

ЦК июньски (1980 ш.) Пленумо дІадийхарашкеи новкъоста Л. И. Брежнева указанешкеи хьежжа хІанз цІаькха а массе оагІорахьара къоастаданза дарrдац хІара къахьегача коллективера идейно - кхетама балха хьал, хьинаре гІулакхаш чакхдаха деза цу даькъера кхоачамбоацараш дІадахаре.

Съезда кийчо яр — из цІенхаштта экзамен я хІара партийни организацена, хІара коммуниста. Идейни кхетам лакхбенна хилара, накъа болх бе, дукха къахьегамхой коммунизм хьалъяра декхарашка толаме кхоачашдара оарцагІбаха хара эшамен.

Мукъаьба сона, шоай цІерагІа Нохч - ГІалгІай АССР, коммунисташа, берригача къахьегамхоша, ленински васкеташ кхоачаш а деш, 1980 шу дикка ма доаггІара чакхдоаккхаргхиларахи Советски Союза Коммунистически парте XXVI-ча съезда вай сийлахь - йоккхача Даьлен дукхьа къахьегама кердача толамашца накъагІоргхиларахи Централыш Комитета, цун Политбюрона, Леонид Ильич Брежневна къаьстта дош дала.

КПСС XXVI СЪЕЗДА ДАХА МА ДОАГГІАРА НАКЪАГІОРГДА ВАЙ!

Доклад юкъаш эттара хьалха къамаьл дІадоладир парте Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. Н. Семенова. Берригача советски махка санна, республика столица коммунисташа а дег тІара раьза хинна тІаийцар КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума решенеш, цу Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева ь доклад, массара цхьаь дагара волаш къобалъю КПСС-ен Советски пачхьалкхени чурен арахьарен политика. ЧІоагІа гІадбахарца тІаийцаб аргІанара XXVI съезд гулъярах бола Пленума соцам. Цо кхы а лакхагІча боарам тІа доаккхаш айдир къахьегамен политически хьинар. XXVI съезда баха ма боагІара накъабахара лоттаю яхь ди тІехьа шерагІа ньржаш латт, хургІолча коммунистий форума сийла производствени коллективаш къахьегама вахте увтташ я.

XXV съезд хинначул тІехьагІарча хана городской партийни организаце тІагІертта къахьега ьдийзад. Промышленни продукци йоаккхилга дикь шера тІаккхийттад нийсагІча пятилетка цу къаьяьккхачуница нийсйнча 180 миллион сома. Продукци яккхара дукхалгех къахьегама овсарле лакхъяргех дІадахача шере а пятилетка тІеххьарча шера белгалбоьча боарамга кхаьчай города промышленность. Цу юкъа дикала Знак йола изделеш шоаза хІана яц вьина дукхагІа а кулаш 33 процентага дІакхаьчай. Капитальни вложенеш 641 миллион сомага дІакхаьчай, керттера фондаш юкъейоалаелга — ах соьгІа миллиардага, из нийслагІча пятилетка дикь шера хинначул цхьаь алазвен дукхагІа хул.

Города нйс предприяте («Грознефть» объединене, «Промавтоматика» НПО, чхьагІара - коньячни комбината, кх). 200 соьгІа йолча цехаша, участкаша, бригадаша, 5 эзар болхлочо ханал хьалха кхоачашъяьй пхе шера заданеш. Пятилетка тІеххьарча шера белгалбаьчул дика тІехбаьинаб мехкадьтта даккхарен чакхдаккхарен боарам. Города халкъа боахама керттерча доакъоша дукхагІдолча, хьокхамашта тІеххоачашъяьй 1980 шера хьалхарча ах шере планаш.

Бакъда, производствон къахьегама овсарлех дегІаахаре боарамаш кхы а лакхагІа хила йиш йолаш дар. Хадахете а, городскойн районийн комитеташа шоай низаш керттерча дакъе хІара керда юкъ хьатІа ме отт тІехьабусачарна кхы тІа а заданеш телара, материально - технически Іалашо яра новкъостал дара тІаухийташ хиннад дукхагІолча хина овлангара дешаш тІехьосача коллективашна беш бола организационни массово - политически болх комплексно вІаштІехьбоаккхилга, шоашта тІачІоагІьяьча балха участкацара кадрай бехктохам лакхбелга Іалаш а ца деш. Оаха кІезига къахьегац боахама гІулакхаш чакхдахара махаца дукхагІа болх бе боагІача метте. ХІаьта цо во ІотІъам бу кадраш дегІаяхнара а гІуланх ше тоадара а. Партийни комитетийн организацейн балха тІа дола из кхоачамбоацар дІадаккхаро йиш хулийтаргьяр тахан а тІехьа данза диса дукхадар чакхдаккха.

Нов. А. В. Власова доклада тІа дика моттиг дІалоац республика халкъа боахам эффективно лелабара дешо. КПСС горкомо даим анализ ю партийни организацеша кхом бара режим чІоагІйой хьоинаш. Социалистически яхьа итогаш еча хана из болх вІаштІехьбаьккхаб терьалду. ДІадахача шера денз хІара кварталагІа белгалйоах доегоро - энергетически ресурсашта, металла кхом беча, вагонох пайда ийбеча дикагІдола хьокхамаш доаха предприятеш. Доегора кхом беча, масала, во хьокхам баьккхабац «Грозэнерго» коллективо, электричества кхом беча «Грознефтеоргсинтез» объединене.

БІарчча хьайнцача, дикь шера города предприятешка кхом баьб 237,7 миллион киловатт-сахьат электроэнергиа, 32 эзар тонн мехкадаьтта продукташта, 73,5 миллион кубометр газа, 15 эзар соьгІа тонн металла. КарагІдьинар дика хьагойт цу цифраша. Бакъда, кхом бара торонаш кхы а йолаш я. Кхом бара программа массадолча лостамегІа вахаре - тІагІертта чакхйоаккхилга Іалашде деза.

Къамаьл дечо теркам тІабоар капитальни тІишлошьеча долча кхоачамбоацараша. Укх тІеххьарча шерашка гІишлошьяра производстве дика хувцамаш хиннад. ДІадахача 9 шера гІишлошьяре фондаш алсамъяьйнай шоаза, вІашагІйоалла вышкаботаш арахецилга — 1,7-зза. ХІаьта карарча пятилетке юкъера лаьрхІача хІара шера гІишлон - монтажни балхий боарам тІаяхетилга 2 процент мара лакхденнадац.

КПСС XXVI съезда баха ма боагІара накъабеха гІертача города къахьегамхоша хьалха шоаш тІаийцача декхарел соьгІа 3,5 миллион сома маьха продукци арахецаргья, цу дакъе бІаь эзар тоннаш лакха дикал йола бензин, дизельни доагор, цхьа миллион сома маьха чІоагІа хоттеш дола товараш. Мехкадьттахоша шоаш лийрхІачул 2900 метр дукхагІа лоаман породашта бурувтохаргда, машинаькъахоша шоаза дукхагІа еза поездаш дІа-юха кхувларгья, автомобилисташа кхы тІа а 285 эзар тонн мовхьаш дІа-юха хьоргда. ГІишлошъераша керттера гІишлошъяра заданеш тІехьхоачаш а еш укх ханал хьалха йистейоахилга Іалашдертда. Кхы а цхьайтта предприяте СССР Конституце кхо шу дизарга кхоачаш пятилетка кхоачашъергья.

Шийна къамаьл чакхдоалаш по городской парторганизаце цІерагІа тешам белар гулбенарашта КПСС ЦК июньски Пленума решенеша дегаш айдаь болча города коммунисташа, берригача къахьегамхоша Даьхен экономически обороннин низ дІахо чІоагІбеча шоай дакъа юкъехьоргхиларех, сий долча ленински парте XXVI съезда керда къахьегама толамаш дакъа накъагІоргхиларах.

— Пятилетка дІайолаелча гІоне тІагІертта къахьега дийзар «Малгобекнефть» НГДУ коллективна, — аьлар цу управлене мастера А. Б. Торийс. — 4,5 шера планел тІех мехкага дІакхачийтад эзараш тоннаш мехкадаьтта, заданел соьгІа ехкай 422 эзар сома маьха товарни продукци. 2,1 процент лакхъяьй къахьегама овсарле. Хьалха латта кхаь мехкадаьтта промыслан капитальни лаьттан кІалх скважинашта ремонт еча цехен коллективаша. Толам боаккхилга Іалашдайт шерра лаьрхача социалистически яхьо. Мастерий ни. Коноева А. Д., Литвинова Н. И., Погорова И. А. лаьттана кІал ремонт еча скважиной бригадаша цхьайтталагІча пятилетка чотагІа къахьег. «ТІехьабусар воацаш къахьега» яхача девизагІа къа а хьегаш 740 саго коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи яьккхай. Из цІи яьккхай НГДУ 34 бригадох 8 цехой.

Бакъда, НГДУ коллективе балха тІа кхоачамбоацараш а да. Иштта, тайп-тайпарча бахьанех пайда ца эцаш латт скважинаш, лертІа болх беш яц текуща ремонт ю бригадаш. Газа сварка ю материал ца хилар бахьан долаш «Спутник» яха замерни установкаш дІаувттаелга тІехьадоах, Іанарца низ тІалоаттабеш йола «Такума» яха установкаш шоай низага хьежжа болх беш яц. ХІаьта керттердар тхона хІанз а мегадац кІув боалла мехкадаьтта доаккхилге Іалашде сепарационни установка линейни дакъа хьалдаь ца даккхар бахьан долаш.

Уж кхоачамбоацараш дІадахар духьа къахьегаш ба специалисташ, къахьегамхой, общественни организацеш. Болх ца беш латта скважинаш йолаяллийтара къахьегаш да. Укх тІеххьарча хана керда технологи юкъейоалаяри геолого - технически мероприятеш чакхъяхари бахьан долаш кІезиг - дукха цхьан боарам тІа доаккхаш латт мехкадаьтта доаккхилга. Цхьабакъда, уж белхаш лертІа доармадеш дац.

«Малгобекнефть» НГДУ мехкадьттадоахараша КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума решенеш дег тІара раьза хила хьал а лаьца, шоашта керда кхы а доккхагІа дола декхараш тІаийцад: доегор даккхара пхе шера план укх шера 1 декабре кхоачашье, карарча шера планал соьгІа 1800 тонн мехкадаьтта даккха хьалха лийрхІача 600 тонна меттел, планал 0,5 процент дукхагІа къахьегама овсарле лакхъе.

Хьалхашна латта декхараш кхоачашдаре, вай парте XXVI съезда даха ма доагІара накъадахара мел эша низ хьакара долаш да тхо.

Къамаьл даьча парте Назрански райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиева теркам тІаззар юкххьанцарча парторганизацей лоархІам лакхбар, тІадиллача гІулакхацара кулгалдеча кадрай бехктохам айбар, вахаре денналера новкхи хьаяр, боахам лелабаре практикера кхоачамбоацараш тІагІертта дІадахар санна долча лоархІамеча дешашта. Районе чІоагІа яьрдай «ХІара предприятега, боахамга иттлагІа пятилетка хинал хьалха кхоачаш а дйта накъагІоргда вай КПСС XXVI съезда» яхача девизагІа лелаеш йола яхь.

Цох хьахур хІанзале холуш да. Района хьайбаш леладераша хьалхарча ах шера дерригача хьокхамех йола планаши декхараши дика тІеххоачашдаьд. Соахна цу юкъа даьккхачул 64 процент дукхагІа даьккхад дулх, шура — 13 процент, фуаш — кхоазз, тха — 27 процент. Цу карагІдьниварей парте областной комитето лакха мах бар, республикански яхье хьалхара моттиг хьоякяр коммунисташа, района берригача юрта боахама къахьегамхоша тІаийцар яхь а чІоагІагІа хьинар айдаь. Даьхе бахьан керда толамаш дахара баь тІахьехам санна.

Дукха партийни организацеш дика гІулакхаш дІадоладераш я, керда лакхаленаш яхара тІадерзаду къахьегамхой хьинар. Иштта, цу тайпара болх беш я «40 лет Октября» совхоза партийни организаци. Парткомо кІоарга анализ ю боахаме гІулакхий, боагІача тайпаре дІа-юха нийсбу мах, керттерча участкашка хьежабу болх дика вІаштІехьбаккха хоаш бола коммунисташи комсомольцаши. ХІана совхое чуйнка деш да кІи-марса балхаш. Кхебаь хьувьаш геттара дика ба. Из сиха а ца боабеш а чуйерабеш латт.

Кхыча тайпара болх беш яр дукха ха йоацаш хьалха Назрановски мельзавода партийни организаци. Цуи директора к. Нальгиева, дукхаза а шийна хьалхадаьха долашие а, производственни дешаш перспектива ца гуш кьестадора, коллективе кийса доаца гІулакхаш чІоагІдора, кадраш гаргара е шийна мутІахьа хилаьрга хьежжа дІанийсйора. Социалистически доалахье лоралга Іалашдацар. Ший балха гІулакхацара къаста ийзар цуи. ЦІеххаштта бехктохаме эзар парторганизаце секретарь к. Холохоев.

Съезда сийна лаьрхача социалистически яхье, дІахо дувц нов. А. А. Мякиева, оаха коллективаш тІаерзальй хьидан доаккхе социалистически декхараш тІаицара, керттера низаш тІадахийта дезаш йола объекташ белгал а йоахаш. Масала, гІишлошъеча цу тайпара объект я Назрановски кирпичаш ю завод. Цунна еш йола реконструкци чакхъяьккха йоаларе цун низ шоаза гарта совбаккІа, шера арахеца кирпичаш 15 миллионагара 26 миллионага дІаккхоачаь йиш хургья. ХІанз ноябрь бутт чакхбоалаш цун реконструкци чакхъяккхара эша торонаш йолаш я. Оаха дехар ду «Чечингстройматериалы» яхача объединенега ерriга оборудоваш хьайта яикхара, июль бутт чакхбоалаш болх йистебаккхар духьа.

Дукха де деза района боахамий рентабельность айеш, царна еш йола специализаци дІахо кІоаргъеш. Из дара республикански министерствашкарен ведомствашкарен хоадам бола новкъостал эш тхона. Бакъда, цар кулгалхоша тхоца лерттІа бувзамаш доаттадац. Къаьстта Іилмаи рекомендацеш кийчъяра, дикагІа хьувкъаш йолча культурай тайпаш хьахаржара, хьайбей продуктивность лакхъяра.

ХІана эттара сагогІа долгІулахк да, аьлар ший къамаьл чакхдоалаш нов. Мякиева, хьувкъам чуйнца бахкар. КІи-марс чоалханеча хьаламе дІахьош ба. Массанахьа а ялат чуэца комплексаш вІашагІъеххай. Корта болаш вІаштІехьдаьккхад социалистически яхь деладелга. Партийни организацеша шоай берригa болх культставаш йолча, ялат чуэца агрегаташ йолча дІабахьаб. Болх беш я хаина йола партгруппаш. Бакъда, из а тоьам болаш дац. Оаха дех йоагІ-йоагІача республикански организацера хьувкъам толаме чуйнца баккхера техникаца, механизаторски кадрашца тхона новкъостал делга.

Трибуна тІа ва Наурски райисполкома председатель А. М. Эштиев. Партийни организацей кулгалца халкъа депутатий моттигерча Советаша кІезига дакъа юкъехьац района экономика чІоагІъеча, аьлар цо. Карарча пятилетка дикь шера промышленносте, юрта боахаме, торговле болх бе йолаяллийтай керда мощносташ. Хьалдаьд нах чубаха дукха цІенош, школаш, деша ха йоашача берийн культурно-просветительни учрежденеш.

Промышленни предприятеша арахийцай 55 миллион сома маьха продукци. тІеххоачашъяьй из маьхальнккара план, лакхлуш йоагІа къахьегама овсарле.

Эргалонаш а юрта боахаме а. Колхозашеи совхозашеи дукхагІа доакх ялат. ХІанз районе чуйнца доаккхаш латт на бола ялат. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара йоал 23 центнер, хІаьта «Россия», «Красное знамя» колхозашка. «Наурский» совхозе ва 26 центнерга дІакхоач. Ялат дохкара пхе шера заданеи хІанзле кхоачашъяьй. Даьхен амбарашка чудоссодеш да планал тІех дола ялат.

Цхьадолча боахамашка кхетамца вІаштІехьъяьнхай фермай къахьегамхой яхь. Районе кІезига бац дукха шура йоаккхаши дулх тІаккетийташ бола говзанчаш. 192 доярках 22-не шоай пятилетка кхоачашъяьй, 26 ма Іуно кхоачашъяьй тха даккхарен Іоахарий хьалхедарен пхе шера заданеш. Еран ба тха дикагІбола къахьегамхой: «Терский» совхоза доярка Устарханова Люся, бокхагІа бола ма Іуй Ленина цІерагІча колхозера Хамидов Эльмурза, «Притеречный» совхозера Азимов Азим.

Бакъда, дешн дар хоачамбоацар да ала йиш яц. Нов. А. В. Власова лача доклада тІа тхона йоагІаш йола критика яьй: фермай продукци яккхара дакъе тІехьадусаш да тхо. Парте райкомо, райисполкомо тІагІертта болх бу тІехьадусилга дІадаккха гІерташ. Хьайбаш леладара культура лакхъю, къахьегама дисциплина чІоагІъю, халхалаттарей опыт йоаржаю, доакъара баьа чІоагІъю: доакъое Іалашдара месячника еша заданеш тІеххоачашъяьй, дІакъар Іалашдара балхаш дІахо деш да.

Де йиш йолча яр ду новсий ккейрен уж пачхахьалкхенга йохкарен укх шерара заданеш тІеххоачашъяра, дІадахача шерашка тІадиса декхар ма хулла кІезигдара. Йоах къамаьла дечо. Цо дехар ду юрта боахама, мелиораци хин боахамен министерствашкара лаьттаца хий декхараш буруйни дагІемаш тоаяраш мероприятеш чакхъяхара района новкъостал дар.

Парте Ачхой - Мартановски района хьалхарча секретара А. Т. Харикова шира къамаьл деш дийцар КПСС ЦК июньски Пленума решенеша, новкъоста Л. И. Брежнева къаьгтачей бокха чулоацам болчей доклада шорай района болхлой политически къахьегамен хьинар чІоагІа айдаь хиларах. Кердача низаца бархаш латт производства эффективности продукце дикали лакхъяра лоаттабу къовсам. Оратора белгалдоаккх. Дикь шера валах йоаккха продукци 48 процент тІаккхийтилга, ялат доаккхилга — 27 процент, баьцадараш — 2,5-зза, сом — 55 процент, шекара свеклаш шоаза. Лаьттана хьайбайн продукци йохкара дикь шера заданеш дерригача хьокхамех тІеххоачашъяьй. Дика гІулакхаш дІадоладераша дагаш ахар санна хьалха латт Еррнгсонгни социалистически яхье дикла хьалхаре моттиг лаьца «Новосельский» совхоз. Района юрта боахама къахьегамхоша шоаш кхо ца беш хьайгача къин бе боагІа мах баьб: района шоаза елар КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара мара тема цІе байрах.

КарагІдьинчауд бе боагІа лоархІам беш долча оаха, аьлар А. Т. Харикова, къайлаккахьац тхоай кхоачамбоацараш а. Царех эттара цІенхашттагІадар — хьайбай боахам тІехьабисар. Эттара дукхагІа шура йоакхаш йолча «Лермонтовский» совхозо цхьаь цхьан шера кхоачашъяьиц деттаи дола доахан дебадара план, хІаьта хІара Іаттагара йоакхаш йола шура а 2000 килограммага дІакхачац укхаза.

Парте райкомо хьада болх бу хьайбай боахамера гІулакхаш тоадара. «Лермонтовский» совхое деттача доахан ах Іул кердачарца тоадаьд. Кхыйола культураш кІезиг а ца еш цкъа дІайийча дуккхача шерашка хьахула баьцаш дукхагІа дІаюв. Укх шера «Лермонтовский», «Самашкинский» совхозашка болх бе йолаенай гранулированни эдаьи доакъар кийчду цехаш.

Хургйолча съезда еча кийчоно, дІайолаеннача отчетно - хоржамий кампане гІо ду наха юкъе беш бола политически, организаторски, идеологически болх дІахо тоабара, коллективашта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдайтар духьа коммунистий авангардни лоархІам айбара. Хургйолча съезда баха ма боагІара накъабаха лерхІача района къахьегамхой дагa ба пачхахьалкхенга пхе шера планал соьгІа 5500 тонн ялат, 14 эзар тонн шекара свеклаш, 10 эзар тонн баьцадараш, 1800 тонн сом бокха, хьайбай продукци йохкара заданеш тІеххоачашъе. Цох лоархІадергхиларах дош лу оаха.

Къамаьл чакхдоалаш оратора аьлар, района партийни, советски, профсоюзни организацеша, ерригача идеологически активо шоай декхар лерхІ массово - политически хьетамен болх чІоагІбарах. КПСС ЦК июньски Пленума решенеш толаме кхоачашъяра къахьегамхой оарцагІбахарах.

Нохч - ГІалгІай гІишлошъяра управлене къахьегамхоша дега бокха лоІам хулаш тІаийцар КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума решенеш, вай парте аргІанара XXVI съезд гулъярах бола хоам, аьлар ше къамаьл деш Нохч-ГІалгІай гІишлошъяра управлене СМУ-2 комплексни бригада бригадира, Социалистически Къахьегама Турпала Ш. Хаджиева.

ХьалхагІа ше тІаийца декхараш керда а дахь, управлене коллективо лаьрхІад иттлагІа пятилетка генеральни подрядагІа 10-че декабре кхоачашъеш лаьрхІачул соьгІа 3 млн. сома гІишлон-монтажни балхаш дар. Шера план тхоай низашка Сийлахьбоккхача Октябра 63 шу дуза деча дента кхоачашъе а шу чакхдоаллалца хана планал соьгІа 15 эзар квадратни метр маха чуІе фусамаш хьалъе а лаьрхІад. ТІаийца декхараш кхоачашдаре дІадезарга управлене къахьегамхоша низаш чІоагІа уреттадера, йолаш йолаерригa торонаш оарцагІйоахилга.

Тха бригада коллектив пятилетка дІайоласеннача хана денз бригадин подряда методагІа къахьегаш я. Фуд цунах хьаькинар? Пятилетке 4 млн. 120 эзар сома лаьрхІа балхаш плана юкъедихьадар тхона, ма дерра аьлча коллективо уж 5 млн. 700 эзар сома кхоачашдаьд. Хьалъяь дІаенай 14 объект, царна я 37 эзар квадратни метр маха чуІе фусамаш. Расчетни маьхах кходаьчох 63 эзар сом хилар. Къахьегама овсарле дегІаахар алапи лакхдалара 15 процент хьалхадаьннад. Шера юкъера лаьрхІача бригаде цхьан саго хьадеш дар 9750 сома маьха да. СМУ гІолла юкъера хьадеш дар 6550 сома маьха долча.

Тха бригада балха опыто тешаьу лоерча экономически боахама расчето технико-экономически хьокхамаш дикка тоаде торо лула а, хІаьта, из къаьстта лоархІам болаш да, — объекташ хьалъярга дІайоал ха лоцаелга а.

Хайахете а, бригадин подряда метод яркилга управлене, кхыйолча организацешка баьхан а доацаш шортига лел. ХІаьта из кулгалхой, партийни профсоюзни организацей цІенхаита кхоачамбоацар а да.

Шеко яц, къахьегама кердача формех методех пайда ийбаро производственни процесс хьадан дерригa вІашш дувзаш вІаштІехьйоахилга дІадех. ХІаьта вай настоста ха йоаю гІишлон материалаш шоай хаипахьа хьатІа ца кххьарах. ГІулакх юхатетт цхьайолча субподрядни организацешка, масала, «Кавсантехмонтаж» болх эсала вІаштІехьбаккхаро. Хоадам боллаш хІанз ле дезе тІехьаьсаш йола из организаци чІоагІъяра. ГІишлошъерий балха йІаьххача хана денз чІоагІа Іаткьаш хІана да болхлой дІа-хьа кхувлилга Нохч - ГІалгІай транспортни управлене ЦАП-5 бехкагІа телхаделга. Из гІулакх ма доагІа вІаштІехьдаккха яхаш дукхазза дехарах хІанзарчоа хьахиа цхьаккха хІама дац.

Шеко яц, тха тхоай а да чура кхоачамбоацараш, аьлар Ш. Хаджиева. ХІанз а лоха ба отделочникий говзала боарам. Из бахьан долаш цкъаза дикал таханарча дено дІа ма дехха хилац. Из кхоачамбоацар дІадаккхара берригa низ тІабохийтаргба оаха.

Трибуна тІа ва «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене генеральни директор Г. А. Яценко.

АргІанара партийни съезд гулъярах бола хоам, аьлар цо, объединене мехкадаьтта чакхдоахарашеи мехкадаьтта химикашеи тІаийцаб кхы тІа а чІоагІагІа дог уразтта, творчески къахьегара бола тІаьхехам санна. Чакхдьнна 4,5 шу объединене коллективана партийни организаце кулгалца КПСС XXV съезда решенеш иттлагІча пхе шера плана заданеш кхоачашъяра тІаберзабьча хьинаречеи хьадда лостам болчеи балха хахилар. Карара шу чакхдоаллаш мехкадьттаа чакхдаккхара боарам пхе шера заданеш тІехбаргба. Пачхьалкхен дикала Знак йолча продукце удельни доал производства юкъарча боарама юкъе 30 процентагара 40-га кхоачаш лакхбеннаб. ДІадахача шера итогех арахеца продукце дикал лакхъярах министерстве хьалхарча моттигех цаІ сийнай объединена.

Толамца кхоачашъяьй продукци арахецарен маьхала яккхарен карарча шера ялх бетта план а.

Уж ши-шегІа хьахинна хІаьаш дац. Долаш долча низашта интенсификаци яра, тІеххьарча Іилма-технически тохкамех пайда ийбара, социалистически яхь эргайоаккхаш тоаяра тІаберзабьь боккха болх чакхбаьккхаб объединене. Эксплуатаце дІаенай керда технологически установкаш производственни — Г-30/40 установка шоазагІа блок, ЭЛОУ-АВТ, кхыяраш. Объединене коллективо боккха болх чакхбаьккхаб тюменски мехкадьтта доаллача мотткагашкара сернисти мехкадьттаи чакхдахара установкаш, оборудовани коммуникацеш кийчъяра.

ЦхьайттагІча пятилетке мехкадьтта химе продукци дикка дукхагІа арахеца декхарейла да вай.

Продукци арахецилгех маьхала йоаккхилгех керттерча дакъе вІаштІехьдаккха йиш я производстве структуре дикала хувцамаш дарцей бийдал чакхйоахилга дІахо кІоаргдарцеи. Цудуьа хьалхарча плане оттаю лоархІамегІа проблема капитальни гІишлон хьалъелга да.

Из кхоачашдара хьалъе лаьрхІад каталитически крекинга, дизельни доагоранта гидроочистка яра, каталитически риформинга, кхоачача парафинашта фракционировани яра установкаш санна йола вай замалахьара йоккхий технологически низалаш. Цо торо лургья продукци арахецара боарам айбе, арахецача дизельни доагорийн бензинийн дикал лакхъе, керда лоархІаме продукташ арахецилга вІаштІехьдаккха, бийдалах дукхагІа кхом беш пайда ийбе. Производствах хекадарашта утилизаци ефе а хин а бассейнаш дІахо тоаелга вІаштІехьдаккхеи.

КПСС ЦК июньски Пленума решенеш, парте ленински арахьарча политика кхиъ массане а могабеш а хьаллоацаш а ба, объединене мехкадаьтта чакхдоахарашеи мехкадаьтта химикашеи хІара дийнахьа тІа-тІа шерагІа йоаржаю КПСС XXVI съезда даха ма доагІа накъадахара тІаерзаль социалистически яхь. Шийн торонашкеи кхоачамашкеи хьажа а хьежа, тха коллективо тІаийцад доккхагІдола социалистически декхараш — производства боарамах йола иттлагІча пятилетка задани ханал цхьа бутти ах бутти хьалха кхоачашъен отталча заданел соьгІа дукха эзараш тоннаш тайп-тайпара продукци арахецеи.

ЧІоагІа дег тІара доагІаш къамаьл дир пленума Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза цІи хезача комбайнера И. А. Дудуршаев.

Вай пленум йолча укх сахьатешка, — аьлар цо, — болх беш ба. БІаьш нах боакх республика кхашка тІатеІІа пятилетка чакхйоалача шерара ялат чуэцаш. ХІаьта ялат башха-дика хьийкъад. Дог гІоздоал кхашка хьежача. Комбайнер се хилара тарра аргда аз — деррига ялат айса чуэцаргдар аз вІаштІехьдаьлча.

Тха «Горячеисточненский» совхозе пхи эзар гаргга гектара тІа да ялат. Юкъера лаьрхІача 28 центнер хІара гектара тІара ялат даккха лерхІ оаха. Со тешаш я из оаха доаккхаргхиларах.

Укх денойшка тха берригача механизатораша чІоагІа дегаш айденна болх бу. Са бераш ба укхаза Адмиева Адама, Эдиев Юнуса, къонача комбайнера Ахмадов Сурхой, шоай низаш ца кхоадеш ший хаиахьен ца доштаеш ялат чуэца гІертача кхы дуккхачар цІераш яха. Цар массане а хІара денна тІеххоачаш смени заданеш, дукха кІа оард.

ТІатеІІа болх беш ба совхозе доакъараш кийчдераш а. Башха-дика баьцаш кхельй укх шера, хІаьта из ба хьайбашка дика Іа доаккхийтаргхилара бола тешам. ХьамкІаш а дика хьувкъаргхилларга дог доахаш да тхо.

Советски наьха дика оамал я — мехка, парте вахарера лоархІаме событеш эттара доккхагІча хьокхамашка кхачарца, къахьегама соьгІаташца белгалъеш. Тха совхоза коллектив, берриге советски наха санна, цхьа уйла йолаш — парте XXVI съезд къахьегама толамашца белгалъе гІерташ я. Пачхахьалкхенга ялат дІадалара шийн пятилетка дІадахача шера кхоачашйир тха совхозо. Сай пятилетка кхоачашъяьй аз а. Со тешаш я коммунистий форумга доллаш оаха керда, доккхагІа толамаш доахаргхиларах.

ЧІоагІа гІадбаха, дерригача дег тІара къоалбеш тІаийцар Шелковской района къахьегамхоша КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума решенеш, парте XXVI съезд гулъярах бола хоам, — аьлар ше къамаьл деш КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара Социалистически Къахьегама Турпала В. Г. Табацкова.

ИттлагІча пятилетка шераша производствани социально - культурни вахарен дерригача доакъоша хоалуш хувцамаш хиннад. Йокъал йоллаше а района боахамаша гектара тІара 23—26 центнер ялат даккхар тешшаме гІулакх а хина дІаьттад. Цо торо елар дІаяхача пятилетка ца нийсдеча 14 процент дукхагІа ялат даккха. ХІанз, съезда хьалхарча сийлен вахте а этта, района ялат леладераша балха 9 дийнахьа чакхдаьккхар гурахьа дийна ялаташ сардилга, кхоачашъяьй пачхахьалкхенга ялат дохкара план.

Пхе шера дегІаденад хьайбай продукташ йоахьига вашура — 31 процент, дулх — 21 процент, тІа — 12 процент. Кхычарел дикагІа пятилетка заданеш кхоачашъю «Путь к коммунизму», «Коминтерн» яхача колхозий, «Шелковский» госплемзавода коллективаш.

КПСС ЦК июньски Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева ь доклад Іомаеш района коммунисташа лех болх дІахо тоабара, кхоачамех пайда эцара торонаш, кхоачамбоацараш дІадахара де дезараш белгалду. ХІаьта уж тха долаш да. КІезига яц тха продукци яккхарех къахьегама овсарле айярех заданеш кхоачаш ца еш йола цехаш, фермаш, отрядаш. Районе хІанз а дукха йоаю балха ха. ДукхагІа уйла тІаяхийта еза тха юрта боахаме а гІишлош хьалъеча а хІаман кхом барам хьурмат дарах. ХІанз а доза я лаьтта леладара культура, хьайбай боахаме механизаци елга мела лех.

Массанена а хов хьайбай продуктивность айяр дукхача хІамаех тийша долга, царна уж помещенешка Іалашдар а долаш. ХІаьта а «Чечингколхозстрой» объединени моллагІа бахьан даьккха а из дош ца къовстаде гІерт. ГІулакх бе-башха ца хетарца мара дашха йиш яц массазара норовнинаш 5—8 шера хьалъеш йолга. Цхьаькха а бахьан а доацаш дІаьхдаьд кхы дукха объекташ хьалъяр а. Колхозий средствеех района къахьегамхошта больница еш латта ши пятилетка яьннай, хІаьта Червленни хинпровод—12 шу. Цо дерригаш а тешал ду капитальни гІирсам хьалдар тоа ца дойя производство дІахо дегІайоалаярах дувц йиш йоацам хилара.

ХІанз района дерригача боахамашка сиха дІахьош да доакъараш кийчдар. Бакъда цар дикала е йоагІа йоакхо яц. Цо хьагойт боахамий кулгалхашеи специалисташеи цу балха тІаяхийта йоагІа уйла тІа ца йохийтилга. Цхьадола боахамаш мела Іалашдаь да техникаца, царна эшача оттхалашца.

ДІахо нов. Табацковас аьлар КПСС XXVI съездага кийчдаларо, отчетно - хоржамий кампани чакхъяккхаро гІо дергда партийни организацеш кхы а чІоагІъяра, коммунистий авангардни лоархІам, парте политика чакхъяккхарах бола цар бехктохам айбара. Из дара эргайоахаш тоев еза юкххьанцарча парторганизацей структура, производства лоархІамеча участнашкара цар влияни чІоагІагІа хулга Іалаш а деш. Из данза даргдец районе хІанз а хІара гІишлошъеча бригаде, ферме, мехотряде партийни звено йоацаш хилар бахьан долаш а. Хьайбаш леладерашта юкъе коммунисташ 8—9 процент, хІаьта комсаш леладерашта юкъе кхы а кІезигагІа ба.

Къамаьл чакхдоалаш нов. Табацковас тешам белар районин партийни организаце шийна хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашдер хиларахи юкъарча гІулакха хоалуш дакъа юкъехьоргхиларахи.

Къамаьл ду ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара Г. Х. Эльмурзаева.

Нохч - ГІалгІайчен кагирхоша, аьлар цо, къоабал а ю, дег тІара раьза хиина хьал а лоац КПСС, укх заманаьа гІоравьнна политически деятель новкъост Л. И. Брежнев керте латтача цун ЦК хьаькъалера чурен арахьарен политика. Партийни организацей кулгалца республика комсомола комитеташа шоай низаш тІадерзаду яхь эффективность дІахо лакхъяра, эттара хьалхарча аргІанна комсомольско - кагирхой коллективашта юкъе. Цо гІо деьд В. И. Ленин ваь 110 шу дуза ди хьатІоттташ пхе шера пленаш ханал хьалха кхоачашъярах 6 эзар соьгІча эІамигача сагон йоІош, 150 комсомольско-кагирхой коллективо рапорташ даларе. Хьинар ца кходеш къахьегара хьокхам тел Старопромысловски УБР-ерча № 17 йолча «Кызылбаседа-Минеральни» яхача бурув деттача бригадо. «Новосельский» совхозерча № 3 йолча бригадо. СМУ-2 гІишлонхой бригадо, дукхача кхычар. Укх деношка гІадвугаш бола кхаъ кхаьчар Старопромысловски УБР-ерча Т. К. Заялутдинова кулгалдеча № 1 йолча комсомольско - кагирхой бригадо йоакха къахьегама котало лаьиха хиларах — ханал 27 ди хьалха 5 эзар метр бурув техад лаьттан чІоагІача тІоанех.

Хьинар ца кходеш къахьег юртахкарча кагирхоша. Укх шера ялаташ чуэцеча кагирхогІа юрта боахаме болх бе кхы тІа а вІашагІъеххай 100 соьгІа кагирхой экипажий звенош.

Къонача комбайнерашта юкъе шерра лаьрхай «Ренорда вода со» яхен доярашта юкъе — «ЦІе косынка» яхен конкурсаш. Кагий нахи мехкарийн цу конкурсашка дакъа лаца тІаозаро йиш хулийт къахьегама овсарлех балха дикален лакхъелга Іалашде.

Цхьабакъда, нукІарах да доагІа, аьлар дІахо нов. Эльмурзаева, областной комсомольски организаце балха тІа теркал ца деш диса цІенхаинта хІамаш кхоачамбоацарашна хилара. Комсомола комитеташа мела дакъа лоац «ТІехьабусараш боацаш ба болх» яха ростовчаний почин юкъехьоча. ДІадахача шера 4,5 эзар соьгІча къонача болхлоша прогулаш яьй. 13 эзар сага-сахьат дийнад, хІаьта из бахьан долаш бІаь эзараш сомий маьха продукци йисай хаьгье боахамга дІа ца кхоачаш. «Чечингуистройматериалы» яхача объединене заводашка, Назрановски трикотажни фабрике, Нохч - ГІалгІай гІишлошъяра управлене, радиотехнически заводе, Нохч-ГІалгІай шинара заводе — хІара шоллагІа вола прогулашци — кагирхой вакал. Социалистически къахьегама дисциплина телхаяра керттера бохьанаш кхетама болх кхоачам болаш ца барах, комсомольски организацешка доегІар диза хьа ца деларела харцахьа дахча хІамай мах беча хана уж принципиальни ца хиларахи, профсоюзни боахамен организацера бувзамаш мела хиларахи латт. Къахьегама дисциплина чІоагІъяра беча балха тІа боккха пайда эцац хьехамчалах, кагий нахи мехкарийн комсомольско - кагирхой коллективаш а яь вІашагІйохкарах. Цу гІулакха эттара хьалхарча аргІанна бехке я комсомольски организацеш, цхьабакъда, бехках цхьа дакъа юкъедолча доацаш тІадуж боахамийн предприятейн кулгалхошта: 783 комсомольско-кагирхой бригадах ахаш соьгІа ераш кулгалхой приказашца чІоагІъяза ма йий, царех дукхаяраш аттестаци юха яьза я.

ХІанз республикерча кагийча нахи мехкарийн массане болаш социалистически яхь йоаржалъяй КПСС XXVI съезда баха ма боагІара накъабахар духьа. Из лелача юкъагІа хьахул лоархІаме кечилашн дика гІулакхаш. Масала, «Трансмаш» завода комсомольско - кагирхой бригадо инициатива хьайкхай «КПСС XXVI съезда — 26 хьинаре вахта!» яхаш девиз а йолаш социалистически яхь йоаржае аьлча, хІаьта «Грознефть» объединене кагирхой республикерча берригача цу кагийча нахаге мехкаримен кхайкхаб съезда сийна Сийлахьа вахта дІаяхье болхьо яккхар духьа яхь йоаржаяра, из хьаелла ди кхычареча къахьегамца белгалдаккхара уж тІа а хьехаш. Уж инициативаш ВЛКСМ обкома бирос къобалъяьй.

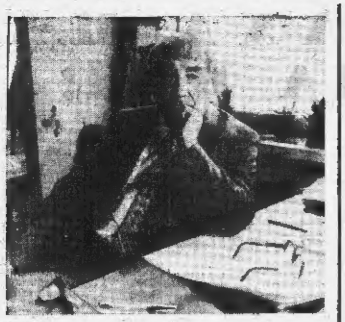

1980 ШЕРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПРЕМИ ЯККХИЙТА ОТТАВАЬР

1980 шера СССР Паччахьалкхен премия яккхийта оттаваьв драматург А. Н. Арбузов, (сурта тIа) «Старомодная комедия» яха пьеса язъярах.

В. САВОСТЬЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Ахкан каникулаш

СА А ЛОI БОЛХ А БУ

Укх шера салаIара тайп-тайпанча формашта районе юкъехаь 14 эзар хилла дешархо. Школашна болх беш я унахцIено чIоагIъяра 27 майда, цига ух пи эзар совгIа бер. Берий майдашна тайп - тайпара ловзараш дарца, киношкаш дешарцен кинофильмашка хьежарцен цхьана дешархошна дакъа лоац общественно - пайданеча балха юкъе а.

Берий майдан тIа творчески къахьег Коатарой - Юртарча № 2 йолча юкъерча школа хьехархочо Р. А. Юзепенкос. Юххьайцарча классашкара берашт санна уиhзаа ух (ико-ле дахе кийчаш дараш а. Берашa дакъа лаьцад «Марша доагIалда хьо, ахка!» яхача сакъердамеча цIейна юкъе, «Дуне хув аз» яхача асфельта тIа сурташ дахкара конкурсе, «Фаьлгий дунен тIа никъ белга» яхача утренника, кхыдолча дуккхача сакъердамеча гIулакхашта юкъе. Укхаза берашa эздий оамалаш хьеш. Iомаш ньысагIа лелара боккъонаш, дарбан баьцаш гулъю. Цул совгIа, дукхагIйола мероприятеш дешархошта школе накъадаргдола хIамаш довзийтара тIаерзаьь я. Иштта, моаш гутьйча баьцех, зизаех гербереш ю цар, Iадам довза гIерт, совдина клиника, фермашка экскурсеш ух.

Цу тайпара сакъердаме вахар да Ахкой-Мартанерча №№ 1, 2 йолча кхыча школашкарча берий майдашка а.

Ахкан каникулашка шерра торомаш хьаелл дешархошта коммунистически клетам балара а. Цу кхаь бетта тIемен къахьегамен сийлен моттигашка гIолла йолча экскурсешка ухаш, походаш еш хургда дикь эзар совгIа бер, спортивни ахьашкен культурни мероприятешкен дакъе лоацартда баркI эзар совгIча дешархочо.

Къаьстта ала доагIа дешархой къахьегама объединенешкарчен къахьегама а салаIара а лагерашкарчен балха юкъеозарах лаьца. ЙоккхагIйолча классашкарча дешархошна къахьегама отрадашна болх барах хьабоалача материальни пайдал безагIа ба кхетам балара бола цув лоархIам.

Районе еррига а 27 дешархой производственни бригада я. Цар Iунал ду хьамкIашта, томаташтен шекара свеклаштен. Хьалхе а оттадаьча договорагIа хоадамболлаш къоастадаь ха дешархоша де дезаш дола балхаш. Дешархошта'раьла ба «Лермонтовский», «Самашкинский» совхоза кулгалхой. Иштта, агротехнически хинашa дIа ма дехха деррига балхаш кхоачашдеш къахьег Ореховски юкъерча школа дешархой производственни бригадо. Цар дина Iунал ду 50 гектар лаьтта дIайийначa кьоначa беша. Дика къахьегарах «Ореховский» совхоза дешархой белгалбаьхаб тайп-тайпара совгIаташ даларца. Дукха ха йоацаш совхоз Черсй - Балкхарой АССР-ча Баксана чIоже экскурсе бахийта а хиннаб бригада доакъошкой.

Тха районе нерда гIулакх да школьни лесничестваш вIашагIйохкилга. Шолла тIа шу мара лац Бамутарчен Заки-Юртарчен юкъерча школашна. № 12 йолча школе интернате уш хьаийила. Iалама къоначa доттагIашa лораеш 107 гектар хьу я районе.

Ахка юкъе мара кхаьчаденe а, хIанзее а чакхдаха дезаш да школаш дешара кердача шерага кийчъяра балхаш.

Л. ДАДАЕВ.
Ахкой - Мартановски районо заведующи.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

Цхьана гIулакхаш леладара эффективни инструмент

ДIадахача кIирагIа чё хьахиннача хана дена итт шу дизар белгалдир социалистически содружества паччахьалкхенашта юкъе вIаши гIойле йолча тайпара цхьана гIулакхаш леладелга дегIадоаладарен кIоаргдарен. Цар экономически потенциали социализма дунен система низи чIоагIбара аффективни инструмент ше хилар хьахьекха йолча дунен халкъашта юкъерча инвестиционни банко (МИБ).

МИБ — Болгарена, Венгрена, Вьетнама, ГДР, Кубана, Монголена, Польшана, Румынена, СССР-а, Чехословакена гIулакх деш йола Дунен халкъашта юкъера кредитни институт. Цо иштта тоаме цхьана гIулакхаш леладу Югославеца а.

Банкана хьалхашна оттадаь нерттера декхар сенах латт аьлча, из латт социалистически экономически интеграцие комплексни программа, дуккхача хана лаьрхIа социалистически мехкашa цхьана гIулакхаш леладара целевой программаш кхоачашъяра новкъостал деш из хиларах. Ше болх беш йолча хана социалистически содружества паччахьалкхенашта 71 индустриальни объект хьалъяраи реконструкци ярах кредиташ хьожаяьй банко. Белгалданкха доагIаш да царех 43 хIана болх бе йолаенна хилар.

Экономически вIаши гIодара Совета кхыча учреждеше в санна банка башхало сенах латт аьлча, из латт вежарашха долча мехкашкарча миллионаш болча наха цувах хьаэулаш дар боккъонца хоалуш хиларах. Кредитовани елга МИБ-о шийна дIатIаийца йолча промышленни предприятешa 1972—1979 шерашка СССР-ан кхыча вежарашта долча мехкаштен яхьийтай 5,5 миллиард сома маьха кийча изделеш. Царна юкъе я «Татра» яха чехословацки мухь кхухьа 90 эзар автомобили «Икарус» яха венгерски автобусаш, 24 эзар машинниаькъа вагон, дуккха кузнечно-прессови оборудовани юртбоахама машинаш. Банка средстваш дIаяхийтай «Союз» яха газопровод кхлача, нерда машинниаькъаш автомагистралаш дохкача.

Дунен халкъашта юкъера инвестиционни банк социалистически паччахьалкхенашта эггара чIоагIагIа эшараш теркал а деш ший болх тоабеш я. Цунна дола тешал да укх шера кредитовани елга но шийна дIатIаийца объекташ. Иштта, МИБ-а средстваш дIайохийт Кубе кхов шекар доаккха завод хьалъеча, Венгре — дуккхача вежарашха долча мехкашта эшаш йода продукци араяеца кабельна завода реконструкци еча, Польше — Советски Союза лаьрхIа граждански самолеташта эша узлаш детала араяеца цекаш а йолаш хургйола «Пезетель» яхача Варшавски заводе нерда мощносташ хьайра.

«ДIадаха итт шу, — белгалдаьккхад КПСС ЦК Генеральни секретаро, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева, Москве Бауманск округа харжархошта хьалхашка къамаьл деш, — белгала хиннад социалистическа содружества мехкашa цхьана гIулакхаш леладелга дIако дегIадарен тоадаларцен. Цу цхьана лелаеча гIулакхаша чIоагIагIа сиха дегIабоалабу хIара вежарацha бола мохк».

Дунен халкъашта юкъерча инвестиционни банка балха итогаша боккъонца дизза баьдду уж дешаш.

Кхераме барт-цхьоагIо

ДIадахача кIирагIа Токио «блиц визит» яьй США президента Дж. Картера. Вашингтонски администрацена керте латтар Японе кхаьчав премьер-министр М. Охира дIаволлача дакъа лаца вода аьнна. Ма дарра аьлча, малхбузен кепайоаздо белгалдоаккхаш ма хиллара, из цига вахара бахьан да японски кулгалхошца, хIаьта иштта Китая Госсовета премьера Хуа Гофэнаца вIашагIхкийттача кхолхален альянс США — Японе — Китай вIашагIйоллара процесс ихы а гIаьалхашкахь ихьа лаьрхIа хилар. АП агентства белгалдоаккх, цунна дувзадена Японе вахара хьакъехьа решени Хуа Гофэна тIа ийцай американски президент цига кхочаргволга шийна хайначул тIехьагIа, аьнна.

Фу дийцад «Окура» яхача гостиница хеIараш дIа а кьайла Дж. Картерен Хуа Гофэнси? Киодо Цусин яхача агентства беча хоамах, дискусси йолча хана йийцай, масала, «Афгански Кампучийски проблемаш». КIайча Цiен пресс-секретаро цу дешай хьакъехьара позици хьа а гойташ аьннад: «США ан Китайн, ма дарра аьлча, Афганистанеи Кампучеи хьакъехьа цхьа линии йолаш я», хIаьта «Япони а цох тарра позици йолаш я» аьнна тIатехад цо.

Из «цхьа лини» сенах латт дика хоаш да. Азе къулбамалхбоале Вашингтонои Пекинои массе оагIорахьара новкъостал а ду хьала лоац ДРА территоре чудаха герзашца кийчдаь бIунаш, царна герзи тIема кхоачами лоаттабу. Кепайоаздо деча хоамашна хьежача Токио къамаьлаш деча хана йийцая цу лестамагIа оагIонешка дIахо лелае лерхIа параллельни» акцеи.

Дика йоаш я «Кампучийски проблема» оалачух хьакъехьара. НРК территорена Таиландски бIунаш чудахкарах тIехьарча хана ирдепна латтача гIулакхий хьакъехьара США-ан Китаян позици. Кампучийско Таиландски доалон тIара кхохкам михьарбаккхера ший аргIавара «дакъа» юкъедихьад Вашингтоно Токио вIашагIкхеталехьа хьалха Таиланда дуккха гера дIа а луш. Бехктокхаме я Къулба Малхбоален Азе цIа михьара яккхарах СРВ доалон тIа бIу гул а баь полпотовски бандаех юхебисараштa новкъостал деш йола Пекин а. Цунца дувзадени политически обозревателаша дагадохийт соахка Вьетнама духьала Китаи герзаца кийчъаь агресси Китая Госсовета председатела заместителаца Дэн Сяопина США вахача хана американски администрацена къамаьл даьчул тIехьагIа хинна хилар.

Афгански Кампучийски «дешаш» далараш Токио дувзаш хилар вIаьгIоала антисоветски зуй доагIаш да. Из баькъду японски телевидене гIолла США президента Афгански халкъа новкъостал дарца дувзадена Советски Союза духьала даьча къамаьло, вьетнамски бIунаш Таиландски территорена «чудахара» СССР бехке я ала гIерташ даьча къамаьло.

Цу деррига шеко йоацаш тешал ду Картер — Хуа Гофэн вIашагIкхетар азнатски регионен деррига дунен тIем кхоххам айбара лаьрхIа хилара.

Советски нерда инициатива

Деррига дунен тIа чIоагIо тIа теркам тIабахийтаб машар чIоагIбарен дунен халкъашта юкъерча кхерамалени дешашта, герз Iоаделга юхатохара, герз дIадаккхара, цу даькъе гаьна кхоссар юкъерча боараме долча ракетно-ядерни герза йоагIа проблемаш а йолаш, барта бахкара тIаерзаь йола Советски предложенеш. Нагахьа мохк биц Советски Союза цIерагIа КПСС ЦК Генеральни секретара СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева ФРГ канцлерца Г. Шмидтаца къамаьлш деча хана оттаьча нердача идеехи хоадам боллаш йолча предложенеи, цар информационни органашa хоам ца беш. Из иштта, хила доагIаш а дехIана аьлча дунен халкъашта юкъера хьал телхача хана Советски Союзо цIаькха а Малхбузенна хьалхадаьккхад милитаристски низаша ихь а дукхагIа герзаш Iоаде гIертаи толхадаь гIулакх мишта тоаде деза.

Дунен общественносто, эггара хьалха Европейски мехкий общественносто советски предложенеш лаьрхIай дунен халкъашта юкъера хьал тоадарен герзаш Iоаделга юхатохарен даькъе боккъонца перспективаш хьаеллаш йола хIама санна. Из иштта да реакционни пропаганда доавар дувцаш леладер Советски Союзо хьагучадоаккхаш хилар бахьан долаш хIаьта а, цIаьрхIа а аьннад цо тIема совле яккха ца гIерташ нийсхон цьаьтарра кхерамзлен хилара принципа ларда тIа деррига денаш къоастаде ше кийча я аьнна.

Шоаш бехктокхаме лоархIаш бий тешш американски [illegible] ухаш бола кулгалхой. Общественноста хетачунга хьежача, бац. Белгалде доагIаш да иштта хеташ алхха общественность хиниь ца Iехга. Бельге кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Ф. Нотомб укх денoшка дагадохийтар Бельга шийн территоре тIа американски ракеташ дIаийсьара хьакъехьара решени тIехьаккха езаш дерхIилга.

Нерда советски инициативаш чIоагIа башхало йолаш я тIехьарча хана Вашингтонон НАТО-си лелаеча акцешца. «Картера администрацен — аьлар европейски кхерамален цхьана гIулакхаш леладарен английски комитета кулгалхочо Гордон Шафера. — Малхбузен Европе кхы а чIоагIагIа низ бола герз дIайийсде лерхIаш я. хIаьта цунца цхьана кхы а чIоагIагIа кхераме дола герз Iоадара нерда инициатива дIайолве а гIерт». Цо белгалдаьккхар. Советски Союзо шийн оагIонгахьара герз Iоаделга соцадара массане а герз дIадаккхара тIаерзаь хаддаза инициативаш телаш хилар.

Общественни организацеш хинна ца Iеш, нердача советски предложенеша хьашт долаш да Малхбузен мехкий политически гIозараш а. Газетнеа белгалдаьхад ФРГ канцлера Г Шмидта Франце президентана В. Жискар д'Эстенана Бонне вIаши къамаьлаш деча хана теркама юкъмоттиге хоина гаьна кхоссар юкъерча боараме долча герза йоагIача нердача советски инициативашца дувзадена дешаш.

Советски Союзо машара кхерамален чIоагIъяра, герз Iоаделга соцадара хьакъехьа нерда лоархIаме тIа баькхаб.

А. ЯКОВЛЕВ,
Н. СЕТУНСКИЙ,
А. ЗВАНЦЕВ.
(ТАСС).

Моаршал хьона, Москва!

«Моаршал хьона, Москва!» — иштта цIи йолаш я Олимпийски ловзараштен столицана Москванен хетаь Ленинградски паччахьалкхен мюзик-холла нерда программа.

Спектакле зрителаь вут кьаьшача Эллада стадионера бIаь шере йолалуш Пьер Кубертена инициативагIа Олимпиада хиннача Парижа улицашка гIолла дукха белаш хьаьший тIаэцаш йолча Москван шерача майдашка кхоачаяеш. «Моаршал хьона, Москва!» яхача ревю тIа организно вIашагIкхеташ я мюзикла жанра хьисапе кхоачашдеш дола иллеши халхараш, цирковий спортивни номераш. Пайда эц укхала выразительни средствай йIаьхийча арсеналах: музыках, пластинах, сийрдача хозача костюмех, световой эффектех.

СУРТАШ ТIА: 1. Халхар деш я балетни группа. 2. Илли доакхаш я мюзик-холла солистка Хотина Татьяна.

Н. МАЛЫШЕВА сурташ. ТАСС фотохроника.

ФУТБОЛ

ЛОIАМ ЦА БАЬ ЛОВЗАР

Укх шера цIаькка ца кхаьттача бесса дукха нах вIашагIкхийттабар дIадахача шоатта динахьа С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе «Терекаи» Пятигорскерча «Машукаца» чаккхдоаккхаш хиннача ловзарга хьажа. Царна юкъе катгахьа хинна венс сай бургашар вай команда котьярга лараx ца тешаш. ХIана аьлча, укх тIехьарча хана цIаргIа а араxьа а хьалхарчул хьанаргIа ловзарах шийн турнирни хьалаш дикка тоаде карагIдаьннадар вай футболистий. ХIаьта «Машук» вхоалагIча зона лидерех [illegible] даI хилара а теркам тIаозар цу ловзара. Хеш ма дий дикача командашца «Терек» дукхагIйолча хана дикагIа ловзийта.

Ловзар геттара кадай дIадоладаь фусамдаьй сиха юхатехар хьаьлаша «Терека» хьалхара массехк тIагIортара дикка дукхаьтьаттача цар шоай аргIагIа аь духхьашка йола контратака цацна беркате хилар. Шоза-кхоаза мара бургац дIа-хьа ца луш фусамдаьй штрафной майдана тарра а гIерта. «Машука» форвардех цхьаьне тоха бургаш вай команда вратара Г. Колосовна лоацалургйолаш ядар.

Хьалхий хьалхабаьначул тIехьагIа деррига ловзар чакхдаллалца вIента къахьегаьзар «Терека» уж эшабе гIерташ. Цхьабакъда 11-ча минуте штрафной майдан чу «Машука» защитникаша О. Хохленко гIоьна вожавзарах хьожаяьча пенальтех В. Талгаева чутехача цхьан бурганал совгIа хIама дудаланзар фусамдаьшта.

Гол чутоха аьттув бола моттигаш тоьал дукха нийсъеннар «Терека». Иштта, хьалхара тайм юкъехкьачача хана А. Синьков говза пийга бурган хьаеннанача тIехьагIа из нийсса наIарашка хьожаяьр В. Соколова. Цхьабаькъда, цу юкъа а цул тIехьагIа кхы дуккхаза а геттара дика табар хьаьший вратарь Н. Цазоев. ШоллагIча тайме «Машука» наIаргахьа керан тIатийсар юха а В. Соколова. Ш. Джунидова, кхычар. Дале а 1:1 йолаш счет хувца ца луш чакхдаьнар ловзар.

С. ПАРЧИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 июль.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуIраннара гимнастика.
9.05 — Мультфильмай программа.
9.40 — Ж.-Б. Мольер. СССР Паччахьалкхен академически [illegible] театра «Сакпона [illegible]» яха фильм-спектакль. Кхедахьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Металлурга [illegible] телевизионни документальни фильмай программа.
15.50 — Къоначи спортсменаш [illegible].
16.30 — «Икарус» яхача вокально-инструментальни ансамбль [illegible].
16.30 — «Электроника тамашийта хIамаш» яха берашта дола телевизионни дукхасерийни художественни фильм. «Вадер» яха 1-ра сери.
17.45 — «[illegible]».
18.15 — Мультфильм.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «[illegible]».
19.30 — «Пха гIозара истории» яхача документальни фильма премьера. 1-ра сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — А. Вознесенски «[illegible]». Кхедахьача — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

18.40 — «[illegible]» яха художественни фильм.
15.00 — Дунен халкъашта [illegible] обозрени (педчий меттала).
15.15 — «[illegible]».
18.35 — Киножурнал.
18.45 — [illegible].
19.00 — «[illegible]».
20.00 — «Байса [illegible]».
20.15 — «Дунен халкъашта [illegible] панорама».
21.00 — Л. Бетховен. Номер 6-гIа йола симфони.
21.40 — «[illegible]» яха художественни фильм.

16 июль.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуIраннара гимнастика.
9.05 — Мультфильмай программа.
9.30 — «Пха гIозара истори» яха документальни фильм. 1-ра сери.
11.00 — Камерни концерт. Кхедахьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.30 — Колумба Республика [illegible]. «Колумбо гIолла». Кинопрограмма.
15.05 — Литовски ССР Паччахьалкхен академически [illegible] «Летувис» яхача ансамбла концерт.
16.35 — Фу а [illegible] ПТУ. Бобруйски художественни профессиональни - технически училище [illegible].
16.25 — «Электроника тамашийта хIамаш» яха берашта дола телевизионни дукхасерийни художественни фильм. [illegible] 2-гIа сери.
17.30 — «[illegible]».
18.30 — «[illegible]».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Балета артистий концерт.
19.30 — «Пха гIозара истори» яхача документальни фильма премьера. 2 сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «[illegible]». Эстрадни программа. Кхедахьача — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

17.00 — Олимпиада-80. Спорт. Спорт. Спорт. Кинопрограмма.
18.00 — [illegible].
18.15 — «[illegible]».
18.35 — [illegible] Кьилбаседа-Кавказски горно-металлургически институт [illegible].
18.50 — [illegible].
19.00 — «[illegible]».
20.00 — «Байса [illegible]».
20.15 — [illegible] концерт (нохчий меттала).
20.45 — СССР Паччахьалкхен академически симфонически оркестра концерт.
[illegible]

РАДИО

15 июль.

6.40 — Юртара IуIре (эрсий мет.).
7.25 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.35 — «Сердало» газета обзор.
7.50 — АргIанарча [illegible] (эрсий мет.).
8.15 — Передачай программа.
8.25 — Хоамаш.
8.30 — [illegible] (нохчий мет.).
8.45 — Советски [illegible]. Беседа (эрсий мет.).
9.15 — Берий [illegible]. Беседа (гIалгIай мет.).
9.30 — «[illegible]» (гIалгIай мет.).
17.10 — Передачай программа, хоттамаш бола хоам (эрсий мет.).
17.15 — [illegible] (нохчий мет.).
17.25 — [illegible] концерт (нохчий мет.).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай мет.).
18.30 — Хоамаш.

16 июль.

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.35 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачай программа.
8.25 — Атеистически [illegible] (эрсий мет.).
8.40 — Лирически иллеш (нохчий мет.).
9.15 — [illegible] (гIалгIай мет.).
9.30 — «[illegible]» яха радиоочерк (эрсий мет.).
9.50 — [illegible] (эрсий мет.).
16.00 — Передачай программа. Хоттамаш бола хоам (эрсий мет.).
16.05 — Концерт (эрсий мет.).
[illegible]

ХЬАМСАРА МЕХКАРИЙИ КАГИЙ НАХИ!

Нагахьа санна кхачан промышленноста специалисташ хила безам болаш ше дале, деша дувла № 12 йолча Грозненски профессиональни - технически училище.

УЧИЛИЩА ДIАХОНТ:

1980—1981 дешара шера укх специальностех деша дешархой дIаэцаш хилар:

1. Пекарь; тестовед; бод хьуеш йолча машинай машинист.

Дешара ха: 10 класс образовани йолчоа — 2 шу. 8 класс образовани йолчоа — 3 шу.

2. Карамельщик: варщик (конфеташта наьцат тIахьоарчадеш йолча машинашца болх бе а ховрглолаш).

Дешара ха: 10 класс образовани йолчоа — 1 шу. 8 класс образовани йолчоа — 2 шу.

3. [illegible]

Дешара ха: 10 класс образовани йолчоа — 2 шу.

4. Шурийна пастеризаци еш из [illegible] йола аппаратчик (шурий продукци кийчъеча сепараторшца болх бе а ховрглолаш).

Дешара ха: 10 класс образовани йолчоа — 1 шу. 8 класс образовани йолчоа — 2 шу.

5. Колбасни изделей формовщик.

Дешара ха: 10 класс образовани йолчоа — 2 шу.

6. Чиъьаран изделей кулинар; чиъьаран обработчик, чиъьаран коптильщик.

Дешара ха: 8 класс образовани йолчоа — 1 шу.

7. Стерилизаци аппаратчик; варщик.

Дешара ха: 10 класс образовани йолчоа — 1 шу.

8 класс образовани йола дешархой училище дIахо дешаш хургба юкъерча школачунца нийсъаьча программагIа. Училища деша дIачуийцараштa 30 сома боарам болаш стипенди тел. 10 класс образовани йолча пекарий группашка дешаш бараштa 70 сомага кхоачаш тел стипенди, хIаьта тIехдика дешаш бараштa 25 процент дукхагIа а тел. Производственни практика йолча хана алапех 33 процент дIалу дешархошта.

Училище болх беш я технически творчества, художественни самодеятельноста кружокаши спортивно-массови секцеши.

Училище деша воагIача хьачулла еза:

1. Заявлени.
2. Вахача моттигера справка.
3. Образовани хьакъехьара документ.
3х4 размер йолаш диъ фотокарточка,
5. Школера характеристика.
6. Прививкаш яра хьакъехьара справка.

Училища адрес: г. Грозный, 364003, Партизански улица, 19, ПТУ-12.
Телефон 3-33-23.

Деша баха ловчар ТЕРКАМГА!

Грозненски мехкдаьтта техникуме 1980 — 1981 дешара шера дийнахьарчен заочни отделенешка

ДЕШАРХОЙ ДIАЧУЭЦИЛГА ДIАКХАЙКАДУ

укх специальностех:

1. Пайдане оахкалаш лохаш ю геофизически методаши пайдане оахкалаш долча моттигашка тохкамаш дари (алхха дийнахьарча отделене).

2. Мехкдаьттаи газови скважинашта эксплуатаци яр (дийнахьарчен заочни отделенешка).

3. Мехкдаьттаи газови скважинашка буруш тохар (дийнахьарчен заочни отделенешка).

4. ЦIераш ювлара духьалара техникен кхерамзлен (алхха дийнахьарча отделене).

5. Мехкдаьтта промыслови хими (алхха дийнахьарча отделене).

ДЕШАРА ХАНАШ

Дийнахьарча отделене — 8 класс яьнкхарий — 3 шуи 6 бутти.

Заочни отделене — 8 класс яьнкхарий — 5 шу.

Заочни отделене — 10 класс яьнкхарий — 3 шу.

Техникуме деша боагIараштара заявленеш хьайю:

а) дийнахьарча отделене — 31 июле кхаччалца;

б) заочни отделене — 10 августа кхаччалца.

8 класс оценкаш «4», «5» йолаш чакхъяьнкхараш экзаменаш йоацаш дIачуэд.

Деша дIачуэцаш дIалуш йола экзаменаш хургья:

а) дийнахьарча отделене — 1 августа дена 20 августа кхаччалца,

б) заочни отделене — 13 августа дена 20 августа кхаччалца.

Деша боагIараша дIалла еза экзаменеш:

8 класс чакхъяьнкхараша:

1. **Математика** (устно).
2. **Эрсий мотт** (диктант).

10 класс чакхъяьнкхараша:

1. **Математика** (устно).
2. **Литературеи эрсий мотти** (сочинени).

Заявленеца хила деза документаш:

Йизаа юкъера йоаца е юкъера школа йистелахара тешал е аттестат (подлинник).

Медицински справка (форма № 286) (справка бланкаш техникумера дIаэца йиш я).

Прививкай анализий результатий хьакъехьара справка.

6 фотокарточка (нерта тIа хIама а йоацаш даьнкха. 3х4 размер йолаш).

Ваь ха тIайола тешал е паспорт, военни билет (техникуме хьаеча хьахьокха деза); производственни балха стаж йолчо къахьегама книжка тIара вьайийца выписка.

Дийнахьарча отделене деша хьачуийцараштa бетта 30 сомеи 37 сомеи боарам болаш [illegible] тIехдика дешараштa — 37 соми 50 кап., 46 соми 25 кап. Городал араьха бахараштa города центрерча общежитера моттигаш лу.

Техникума ший ахканара унахцIенон лагерь я Каспийски форда йисте. Цига салаIа болхача дешархошта льготни путевкаш тел.

Заявленеш хьачу а нийю йоагIаш йола справкаш дIа а тел укх адресагIа: НГIАССР, 36400, г. Грозный, Клары Цеткина ул. 14/33.

Приемни комисси. Телефон 2-63-09, хьеха 52.

ДИРЕКЦИ.

Хаоттам

Тахан республике гIоллен Грозненски хувцалуш морхаш а йолаш, йоачаш а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3 — 8 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилеи фегара температура республике 28 — 33, Грозне 31 — 33 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, дукхагIча хана йоачаш а йоацаш, кьилбаседехьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилеи фегара температура бийсана — 15 — 20, дийнахьа — 25 — 30 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностей транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорсе — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00266. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3388.